Öğretmenler, Cumhuriyet sizden fikri hür, vicdanı hür nesiller ister!

ATATÜRK

SAHİBİ ve SORUMLU MÜDÜRÜ
TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI ADINA
İ. SAFA GÜNER
Teknik Sekreter: Murat ŞEN
HABERLEŞME ADRESİ:
Ihlamur Sk. No: 10/6 - 7 Yenişer — ANKARA
Telefon: 17 49 27
Dizgi ve Tertip: TÖYKO matbaası
Baskı: Özkanlar Matbaası

15 Günde Bir Çıkar
Fiyatı 25 Kr.
Yıl: 1 SAYI: 12

TÖS

TÜRKİYE ÖĞRETMENLER SENDİKASI YAYIN ORGANIDIR

AĞUSTOS
5
Pazartesi
1968

HALKIN DİLİNDEN

- Yaşam:
  Üç öyün aş, tükenmez iş
- Mutluluk:
  Tuzu kuru olmak.
- Eğlence:
  Vur patlasın, çal oynasın.

S. G.

Konyada Gericiler Ayaklandı

Sömürgecilere Karşı Gençliğin Sabrı Taştı

Polis gerici davranışlara kayıtsız kalıyor. Hükümet gençlik için daha sert tedbirler alınması görüşünde. İki gencin ölümü derin üzüntü yarattı.

Amerikan Altıncı Deniz Filosunun İstanbul limanına gelip demirlemesi, tatilin eşiğinde bulunan yüksek öğrenim gençliğinin sabrını taşırmış ve biri birini izleyen gösteriler yapılmasına yol açmıştır. Gösteriler sırasında polisle öğrenciler çatışmış, çarpışmalarda iki öğrenci ölmüş, pek çoğu da yaralanmış ve tutuklanmıştır.

—oOo—

15 Temmuz günü Dolmabahçe önünde demirleyen Altıncı Deniz Filosunun karaya çıkan askerlerine mürekkep atmakla gösteriye başlayan gençler, daha sonra Amerikalıların kaldığı otelleri de taşlamışlardır. Denizcilerin şehirde gezip tozmaları da gerginlik yaratmış, gençlerin kovaladığı askerler, kaçarak gemilerine sığınmışlardır.

17 Temmuz gecesi polis, Teknik Üniversite öğrenci yurdunu basarak uyuyan öğrencileri alıp götürmüştür. Bu arada pek çok öğrenci dövülmüş, bazıları yaralanmıştır. Yaralılardan Vedat Demircioğlu hastaneye kaldırılmış ve komaya girmiştir. Konya'nın Taşkent bucağından olan devrimci öğrenci, 23 Temmuz günü ölmüştür.

Vedat'ın ölümü büyük heyecan yaratmış, gençlerin yeni gösterilerine yol açmıştır.

(Devamı sayfa 4'de)

Devrimci Eğitim Şûrası Hazırlığı Devam Ediyor

TÖS tarafından 6 - 9 Eylûl 1968 günlerinde toplanacak olan Devrimci Eğitim Şûrası'nın, üzerinde çalışacağı konular belli olmuştur. Yurt içinden ve yurt dışından çağırılan en yetkili bilim otoriteleri ve uzmanlar tarafından işlenecek olan konular şunlardır:

1 — Ülkemizin temel çelişkileri ve bu çelişkilerin eğitime etkileri,
2 — Geri kalmış ülkelerde eğitim sorunarı ve devrim ihtiyacı,
3 — Türk kültür ve eğitiminde emperyalist etkiler,
4 — Kapitalist düzende, özellikle ülkemizde eğitim kurumları ve işleyiş biçimleri(vakıflar, yabancı okullar, özel okullar, dışa dönük üniversiteler, işbaşında eğitim, kurumlarda eğitim durumlarının eleştirilmesi)
5 — 1961 Anayasasında devrimci eğitimin kökleri,
6 — Türk eğitim devriminin amaçları, ilkeleri, metodu ve ulusal tercihler,
7 — Türk toplumunun ihtiyaç duyduğu yeni eğitim ve kültür kurumları ve işleyiş biçimleri,
8 — Öğrencilerin temel ihtiyaçları,
9 — Eğitim devrimini gerçekleştirmede ve toplumu yeni amaçlara ulaştırmada siyasal ve toplumsal kuruluşların izliyeceği yollar, (plânlama, finansman, yönetim),
10 — Köy Enstitüleri uygulamasından çıkan sonuçlar,

(Devamı sayfa 4'de)

Doğuda Ülkücü Bir Sanat Topluluğu

Erzurum - Atatürk Üniversitesi Sanat Tiyatrosu'nun çalışmalarından geçen sayılarımızda söz etmiştik. Öğrenci Turhan Baraz'ın yönetimindeki bu topluluk Gogol'ün "Bir Delinin Hatıra Defteri" adlı yapıtını, Anadolunun sanat görmeyen köşelerine götürüyorlardı. kenidlerine, dolaştıkları yerlerde Şubelerimizle ilgi kurmalarını tavsiye ettiğimiz ülkücü gençler, son gezileri sırasında Genel Merkeze bir mektup gönderdiler. 12 Temmuz günlü mektupta belirttiğine göre, "Bir Delinin Hatıra Defteri"ni 528 kez oynamışlar, 64 il, 79 ilçe ve 13 köy dolaşmışlar, pek çok insana bu güzel oyunu göstermişler. Mektuplarını da 529. oyunu oynamak üzere Divriğinin Cürek maden ocaklarına giderken yazmışlar. Genç arkadaşlar, bizim "Tiyatro TÖS" girişimi ile özlemini çektiğimiz bir işi başarmışlardır. Kendilerini kutlarken, mektuptan bazı parçaları sizlere duyurmak isteriz:

"Savaşımızda en büyük gücümüz TÖS şube yönetmenleri. Birlikte kapı kapı dolaşıp

(Devamı sayfa 3'de)

—oOo—

Son Olayların Tepkileri

Temmuz olayları dolayısiyle yayınlanan bildiri, telgraf, ve yazılar içinde en ilgi çekici olanı Malatya TÖS Şube Başkanı Nedim Şahhüseyinoğlu'nun eşi Güllüşah Şahhüseyinoğlu'nun Başbakan Demirel'in eşi Nazmiye Demirel'e çektiği telgraftır:

"Daima uyanık ve hassas ruhlu olan Türk kadını, ihtiraslı eşlerine engel olup ailelerinin saadetlerini sağlamışlardır. Biz Türk kadını olarak sizin de eşinizi uyarmanızı, güçlüklerle yetiştirdiğimiz yavrularımızı öldürtmemesini diliyoruz."

TÖS Adana Bölge Temsilcisi Mustafa Onar, yayınladığı bildiride saldırıcılara şunları hatırlatmıştır:

"Türkiye'de Atatürk kavramı iliklere, devrimler yüreklere dek yerleşmiştir. Bunları yerinden sökecek bir güç olmadığı gibi, savunucusu olan güçlü bir kuşak vardır. Bu gerçeği bilmeleri, öncelikle kendi yararlarındadır."

Emekli Orgeneral ve eski MBK üyesi Sıtkı Ulay, İçişleri Bakanı Sükan'a bir telgraf çekmiştir. Gazeteden alarak yayınlıyoruz:

"Bilmeyerek tehlikeli bir oyuncakla oynuyorsun. Tahrik

(Devamı sayfa 4'de)

KERVAN YÜRÜYOR

Yeni açılan şubelerimiz:

- Karayazı
- Şile
- Zile
- İkizdere
- Çeşme
- Siirt
- Karahallı
- Gürün

YORUM - YORUM - YORUM

Konya Olaylarının Ardındaki Gerçekler

Temmuz ayı çok hareketli geçti. Öğrencinin, öğretmenin v eyaşadığı çağın bilincinde olan insanların içine düştüğü büyük bunalım Temmuz içinde ortaya çıkan olaylarla daha net hale geldi. Yaşadığımız dönemde sadece ülkemiz değil, bütün dünya bir bunalım geçirmektedir. Gelişmiş kapitalist ulusların el attığı gelişmemiş ülkeler birer ikişer zincirlerini koparıp yeni üretim ve yaşama biçimine doğru yol aliyorlar.

DÜNYADA BUNALIM: AMERİKA...

Kapitalist ülkelerin kendi içinde genel karışıklıklar var. Amerika beş yılda üç öncüsünün başını yedi. Cumhurbaşkanı Kennedy'nin katilleri hâlâ belli değil. Nobel Barış Ödülü alan zenci Martin Luther King, özgürlük yolunda can verdi. Robert Kennedy güpe gündüz bir seçim gezisinde vuruldu. Yeni suikastların olmayacağı nereden belli? Zenciler kalabalıklar halinde kaynaşıp durur. Yoksullar, sefil bölgelerden kitleler halinde Washington'a doğru yürüyorlar. Genç evlâtlarıyla Vietnam'da savaşan emperyalist Amerika, kendi başına melhem bulamazken, uzmanları barış gönüllüleri ve parası puluyla yeni yeni ulusları Vietnamlaştırmaya çalışıyor. Yunanstan'daki darbe, Orta ve Güney Amerika'daki, Afrika'daki karışıklıklar hep bunun belirtileri. Bir yandan da Senato, Johnson'ın istediği dış yardımları onaylamadı. Çoğunluğu savaş aracı, mermi, top tüfek yapan endüstri işçileri huzursuz. 22 Temmuzda Vietnam'da düşürülen uçakta bir Amerikan generali öldü. Savaş araçlarının tüketimine yol açacak yeni bir dünya savaşı yaratılamazsa Amerikan endüstrisinin çöktüğü gündür. Sosyalist Bloktaki gelişme ve Üçüncü Dünyanın ağırlığı buna engel olduğuna göre Amerika yakın bir gelecekte yeni bunalımların içine yuvarlanacak demektir.

İNGİLTERE, FRANSA...

Sömürgelerini bırakmak zorunda kalan İngiltere, İşçi Partisi hükümetiyle sağa doğru eğilmekte. Gençlik kesimindeki karışıklıklar oraya da sıçramış durumda. Fransa,

(Devamı sayfa 4'de)

ÖĞRETMENE MEKTUP

Emperyalizm ve Son Oyunları

İ. SAFA GÜNER
İkinci Başkan

Türkiye'nin kurtuluşu egemenliği uğruna yakın bir geçmişte kadını erkeği, yaşlısı genci, hacısı hocası, dinlisi dinsizi, ilericisi gericisi birlikte kan dökmüş bir ulusun insanları arasında emperyalizm yanlısı bulunamaz. Emperyalizmin sağdan olanı, soldan olanı yoktur. Sağcı olsun, solcu olsun Emperyalizm işgalcidir ve sömürücüdür. Emperyalist, el attığı, ayak bastığı ülkenin servetini kendi ülkesine taşır, ürünlerini kendi insanına yedirir. Yardım adı altında devleti borca batırır ve Egemenlik haklarına burnunu sokar. Borçlunun boynu bükük olur. Nerede, ne zaman ve ne türlü olursa olsun Emperyalizm kol saldığı ülkeye çağdaş esirlik getirir. Çağımızın esirliği eğlenceli bir köleliktir. Bileklerinde kelepçe taşıyan, ya da zindana atılan tutsak gibi değildir. Emperyalizmin tel örgülü tutsak kampları yoktur. Onun kelepçesi ekonomidir. İnsanları midelerinden bağlar. Zindanları eğitim kurumlarıdır, beyinleri karartır. İnsanların gözlerine birbirini hasım gösteren gözlükler takar. Tutsak kampları ülkenin bütünüdür.

Emperyalizmin silâhları da değişmiştir. 1914'ün Emperyalistleri gibi 42'lik toplar, zehirli gazlar, dom dom kurşunlar kullanmaz bugünün Emperyalisti. Usta bir dost kılığındadır. Ordularının ağzında milli marşları, ellerinde bayrakları; çalımlı yürüyüşlerle gelmez. Sizin marşlarınızı çalan mızıkaları vardır. Uyutucu masallar, iç geçirici ninnilerle bebek avuturcasına avutur toplumu. İnsancıl, babacan bir derviş gibidir. Sihrini fakirlerin tekne bereketi için efsun eder. Yerine göre kökten sürme bir dindar olur. Müminlere cennet yolu klavuzluğu eder. Kimi zaman Turancıdır, Altayların destanını söyler, Atatürk'ü kınar. Sünni olur aleviye çatar, alevi olur sünniye çatar. İlreici olur, devrim yobazı olur karşımızda gericileri yaratır. Gelenekçi, milliyetçi rolleri üstlenir, herkesi komünist gösterir. Bütün bu hünerler Emperyalizmindir. Emperyalist bukelemundan da kolay renk değiştirir. Onun değişmez bir yönü vardır: Sömürmek!.. O "Kartal dövüssün, kanadı bana düşsün." felsefesine sımsıkı bağlıdır...

Emperyalizmi türlü adlar ve biçimlerle yutturmaya çalışanlar ancak onun beslemeleri olabilirler. Onun artıklarını sıyıran "Komprador" denilen çanak yalayıcıları Emperyalisti isteyebilirler. Konya'daki helvacılar, marangozlar, esnaf ve öteki vatandaşlar perde önüne çıkarılan zavallılardır. Bilseler ki Emperyalizm bir rejim değildir, ancak bazı rejimlerin tuttuğu bir sömürü yoludur. Bilseler ki mamızı yutmak, canımıza yetmek, özgürlüğümüzü zincirlemek, bağımsızlığımızı boğmak isteyen bir canavardır. O zaman nurcular, müslüman kardeşler, ilim yayıcılar, mukaddesatçılar, hilafetçiler, şeriatcılar, manevi cihazlanmacılar dini kurtarmak için, milliyetçiler ve komünizmle mücadeleciler, Türklüğü korumak için, imam hatipçiler, din görevlileri imanı yitirmemek için, kapitalistler rejimi beslemek için Emperyalizme karşı çıkarlardı... Konya'daki hareket kompradorlara alet olmaktan başka bir anlam taşımaz.

Başyazı

Umutsuz Olamayız!

FAKİR BAYKURT
Genel Başkan

Altıncı Filo olayları, Konya olayları, ölen gençlerimiz, Hükümetin yangına körükle varır gibi "daha sert tedbir alma" kararları... Bu arada nüfus plânlamasından ekmeğe şeker karıştırmaya kadar, bozuk kitap sisteminden yeni İmam - Hatip ve Özel Okul açmaya kadar bir sürü kaçak sömürgecilik uygulaması. Hızlı bir oluşumun içinde ileri doğru gidiyoruz. Sadece bizde değil, dünyanın pek çok ülkesinde doğum öncesinin anlamlı sancıları... Sıkıntı içindeki geniş kitleler, daha iyi bir üretim, yönetim ve yaşama biçiminin savaşını veriyorlar. Kimsenin kimseyi sömürmediği, herkesin iş, ekmek, ilâç, okuma, barınak, dinlenme ve eğlenme olanağı bulabildiği mutlu bir düzen... Buna ulaşmak için kapitalist olmayan bir kalkınma yolu... Çok öncelerden çekirdeği parçalanan bu düşünceler şimdi yeryüzünün her yerinde fıkır fıkır kaynıyor ve oluşuyor.

Türkiye'nin bu gelişmeler dışında kalması beklenebilir mi? Alınan ve alınacak olan "daha sert tedbirler" tarihin akışını durdurabilir mi? Geçmişte kısa dönemler için başarılmış olan bu türlü duraklatmalar uzun süreli ve geçerli olmuş mudur? Şüphesiz hayır! Bu kadar genç insan, görevini tam yapmayan devlet karşısında alanlara dökülüyor, demokratik baskı kuruyor. Çalışan işçi ve köylü kitleleri bilinçleniyor, iyi kötü örgütlenip savaşa katılıyor. Öğretmenler bütün güçleriyle halkı bilinçlendirmek ve devrimci güçleri birleştirmek için çırpınıyor.

Karşıda ise, bugünkü Anaayasa önünde bir "tarih yanlışı" gibi duran köhne düzenin savunucuları var. Ticaret yoluyla dış ilişkileri geniş olan yerli aracılar, feodal ve yarı feodal toprak düzeninin mutlu kesimi, bunların müttefiki tutucu esnaf, din erbabı... Serbest meslek erbabından da bazı eklentileri var. Devleti polisini emellerine uygun olarak çalıştırıyorlar. Dürüst adliyecileri baskı altına almak istiyorlar. Doğudan batıya, büyük kentlere doğru kendilerinden yana militanlar toplayıp taşıyorlar. Bir vurum kırım mı başlatacaklar? Türkü Türke mi saldırtacaklar? Yağma yok! Gençlik bu oyunu tam vaktinde sezmiş ve bozmuştur.

Bu Anayasa var oldukça ve Türkiye'nin devrimci güçleri, uyanık gençliği teker teker yok edilmedikçe köhne düzenin sürdürülmesi mümkün olamaz. Devrimciler eninde sonunda galip gelir. Tarih içinde rolü tamam olmuş sınıflar, eğer akıllarını başlarına alabilirlerse çekilirler, yönetimi demokratik işleyiş içinde yeni sınıflara devrederler. Bizim bugünkü devrimci, demokratik gayretimiz bu amaç içindir. Halkı bunun için uyarıyoruz. Çocukları ve gençleri bunun için çağdaş eğitim ilkelerine göre yetiştiriyoruz.

Önümüzdeki durumlara bakınca asla umutsuz olamıyoruz.

Nüfus Plânlaması Konusunda Bir Genelgemiz Tartışmalara Yol Açtı

TÖS ve TÖDMF olarak, 18.7.1968 günü bütün şube ve derneklerimize bir genelge yollamıştık. Bu genelgede, Hacettepe Üniversitesi "Nüfus Etüdleri Enstitüsü"nün bazı öğretmen ve memurlara ücret vererek uygulattığı bir anket üzerinde durmuş, TÖS Şubelerinden ve Derneklerimizden destek isteye nanketçilere ilgi gösterilmemesini istemiştik. Ayrıca halkı aydınlatıcı tedbirler alınmasını rica etmiştik.

Genelgemiz Şube ve Derneklere ulaştıktan sonra görevli arkadaşlarımız gerekeni yapmışlar, anketçiler de Hacettepe Üniversitesine telefonlar ederek ortalığı velveleye vermişlerdir. Nüfus Plânlamasının altında yatan amaçları anlamayan "Doğum Kontrolü" yanlısı ve bu işte görevli görevsiz kimseler Genel Merkeze gelerek bu genelgenin geri alınmasını, kendilerine yardımcı olunmasını istemişlerdir.

Tartışmacılar, ısrarla anketin yerli elemanlarca hazırlandığını ve giderlerinin Hacettepe bütçesinden karşılandığını, ayrıca doğum kontrolüne karşı olunmaması gerektiğini ileri sürüyorlar. Hemen belirtelim ki, anketlerin yerli elemanlarca hazırlanması bizim ortaya koyduğumuz

(Devamı sayfa 4'de)

—oOo—

Bakan - Öğretmen Tartışması

Millî Eğitim Bakanı Bu sıra çok geziyor. Maddi koşulları bozuk, bakımsız baskı ve altında olan öğretmenlerimizin nabzını yoklamak ve onları olmayacak vaadlerle avutmak için sürdürdüğü gezileri sırasında Kayseri'ye de uğramıştır. Orada öğretmen Hakkı Yalçın ile Bakan Ertem arasında şu konuşma geçmiştir:

Hakkı Yalçın: "Barış gönüllüsü adı altında yurdumuza yayılan kişiler, özel okullarla, beyin ihracı için açılan bir takım okullar öğretimimizde ulusallığı bozmaktadır. Uygulanan metod ve beş yıllık süre, çağın koşullarına uygun değildir. Bugünkü eğitim tarzımız Ortaçağın kürsü eğitimidir. Ulusal eğitim sistemine dönülmelidir."

Ertem: "Eğitimin ulusal olmasını istemekle, sanki eğitimimizin ulusal olmadığı anlatılmak istenmiştir. Bu, tamamen poitiktir. Ben bir siyasi partinin bakanıyım. Söylenenlerden bazıları gerçek de olsa, parti proğramına göre hareket ederim. Bir kısım azınlıkta bulunan ve sapık ideolojilere kendini kaptıran öğretmenler hatalı görseler de bu yoldan dönülmeyecektir.

(Devamı sayfa 4'de)

—oOo—

Öğretmen Kıyımı Haberleri:

İzmit Erkek Sanat Enstitüsü Türkçe öğretmeni Mehmet Pekmez, ek görevli olarak bulunduğu imam - Hatip Okulunda bir Atatürk Köşesi düzenlediği için tahkikat geçirmiş, sonunda Ceyhan Erkek Sanat Enstitüsüne sürülmüştür.

Burdur Ortaokul Müdürü İbrahim Dernekbaşı, 19 Mayıs Kutlama törenine kız öğrencilerin dizden sarkan etekle, yada pantalonla çıkmalarına taraflı olmadığı ve proğram dışı gösterilere katılan Mehter takımı hakkında ilgililere uyarıcabir yazı yazdığı için müdürlükten alınarak Zile Ortaokul Öğretmenliğine atanmıştır.

Denizlide ilkokul öğretmeni, TÖS Genel Yönetim Kurulu üyesive Bölge Temsilcisi Veli Caner de kıyılanlar arasında.

(Devamı sayfa 4'de)

Düzen Köşesi

Kazanç Helâldır

Bu, kazanç hakkıdır, sömürü bunun neresinde?

Ülkemizde bankacılık gelişmiştir. Her ne kadar az gelişmiş ülke sayılırsak da, bankacılığımızın durumu bu yargı dışında tutulmalıdır. Banka enflâsyonunu Celâl Şahin kazanç konusu bile yaptı. Haksız mı yani? Herkes kazanırken o niye dursun... Angın sözdür "Söz bilenin, kılıç kuşananın!." Bankalar para ticareti yaparlar. Lâf değil, para koyarlar ortaya. Ona buna para verirler. Faiz alır, ya % 7'dir, ya da % 17. Hangisi diye sorma, onu orası bilir. Senden, benden para alır. Sana, bana da faiz verir. % 2,5 verir, % 3 verir. Ne yapsın yani? Az verip çok almazsa bankacılar nasıl yaşasın... Memurlar çalışacak. Vatandaşa hizmet edecek. Hesap sahiplerine milyonlarca ikramiye dağıtacak... Yüzlerce apartman daireleri verecek... Ve, ve de reklam yapacak.. Bu değirmenin suyu nereden gelir?...

Ünlü bankalarımızdan olan Yapı ve Kredi Bankası bunun kolayını bulmuş. Bir Aile cüzdanı hesabı açmış. Bu hesapta en az 400 TL.'nız varsa her 200 TL.'sına bir kura numarası veriyor. Şayet 400 TL.'dan az ise çekilişe giremiyeceksiniz. Bunun saklısı gizlisi yok. Lâkin hesabınız 400 TL.'sından az ise faiz de alamazsınız... Bu da ilân edilmiş, saklı değil... 100 bin hesapta yüzer lira olsa % 2.5'tan ödenmesi gereken faiz tutarı bankaya kalıverir. Ticaret helâldır... Buna da mı sömürü diyeceksiniz?..

ARİFOĞLU

—oOo—

Oyun Ortaya Çıkıyor

Doç. Dr. Osman N. KOÇTÜRK

Türkiye'de Doğum Kontrolunun davulunu çalanlar, Papa Hazretleri Doğum Kontrolu'na karşı çıktı diye bizi de Papa'nın yolunda zannetmesinler. Biz yıllardır vatandaşlarımıza Amerikan doları ile beslenen Nüfus Planlaması çalışmalarının bir oyun olduğunu anlatmaya çalıştık. Oyun şimdi daha iyi ortaya çıkıyor.

Doğum Kontrolü aslında sarı derilileri, kara derilileri, Müslümanları, Budistleri ve kısaca Hıristiyan olmayanlarla Dünya görüşleri Birleşik Amerika'da yaşayan ve yönetimi elinde tutan azınlığa benzemeyenleri, sessiz sedasız ortadan kaldırmak için sahneye konmuş bir Anglsakson oyunudur.

Geçen süre içinde bazen ekonomik ve bazen medikal gerekçelerle kökü kazınacak ülkelere mal edilmiş olan nüfus plânlaması uygulamaları, bu ülkelerin inançları ve derilerinin rengi farklı insanı üzerinde bu korkunç savaşın yaptığı tahribattan daha çok tahribat yapıyor.

İş böyle olunca her nasılsa meseleyi kavrayamayan bir kaç hıristiyan bu yanlış davranıştan korumak için papa kendine düşeni yapmış, doğum kontrolunu katoliklere yasaklamıştır.

Papa haplar ve helezon şöyle dursun, takvim usulü ile doğumu sınırlamaya ve çocuk sayısını kısıtlamaya da karşıdır. Papanın bu emrinden sonra 600 milyon katolik Hıristiyanlığın omurgası olarak gelişecek, Müslümanlar, Budistler ve Amerikalının varlığından huzursuzluk duyduğu ırk toplulukları çocuklarını yemeye devam edeceklerdir.

Sonucun neye varacağını daha bugünden tahmin edebiliriz. Papa'nın açıklaması ile bir Haçlı Seferi haline gelen, önceki Anglsakson ırkçılığı korkunç tahribatını Türkiye'de de sürdürmektedir.

- **Ekmeğe şeker katıp yiyeceksin,**
- **Etini başka ülkelere satacaksın,**
- **Üç yanın deniz olacak balık avlamayacaksın,**
- **Pamuğu, söküp yerine Amerikan buğdayı ekeceksin, gübreni, ilâcını, tohumunu Amerika'dan satın alacaksın,**
- **Zeytinyağına makine yağı, üzümüne gübre karıştıracaklar;**
- **Çocuk yapmayacaksın, amma katolikler yapacak...**

Sonra da kalkınacak, sataşan olursa yurdunu savunacaksın. Gülerler adama!.. Oyun artık iyiden iyiye ortaya çıkmaktadır. Bakalım bizim profesyonel Doğum Kontrolcuları, Papa'nın son emrine ne buyuracaklar.

"Katolikler istedikleri kadar artsın, Robert Kennedy'nin on çocuğu varmış ne çıkar. Bizim amacımız Müslümanlar ile Türklerin kökünü kazımak" diyebilirler mi?

Öğretmenin Ekenomik Bunalımı

İBRAHİM İŞYAR

Çağımızda her toplumun önemle üzerinde durduğu konu eğitimdir. Çünkü teknik ve kültürel gelişme eğitimle olur. Eğitim düzeni bozuk bir toplumun ilerlediği görülmemiştir.

Biz de ilerlemeğe çalışan bir toplumuz. Yıllardan beri uğraşıyoruz, ancak arpa boyu yol gidebildik. Bizimle başlayanlar hedeflerine çoktan vardılar. Yavaş gidişimizin baş nedeni eğitim düzenimizdeki bozukluklardır. Eğitim politikamız bir çıkmazın içindedir. Daha ilköğretimi gerçekleştirmiş değiliz. Eğitim programları nicelik ve nitelik bakımından yetersizdir. Öğretmenler dert içinde kıvranmaktadır.

Eğitim deyince akla öğretmen gelir. Eğitime ruh veren odur. Öğretmeni huzursuz bir eğitimden hayır gelmez. Bugün öğretmenlerin önemli ekonomik, sosyal meslekî sorunları vardır. Çevresel incelemelere de dayanarak bu sorunlardan öğretmenin ekonomik bunalımını dile getirmeğe çalışacağım.

Öğretmenlerin ekonomik bunalımı iyice su yüzüne çıkmıştır. Öğretmenin giyinişinde, çocuklarında bu görülür. Yol kesen eşkiyaya kadar herkes bunu bilir. Çevremizde bizi tanımayan yirmi kişiye sorduk: "En zor geçinen hangi memurlardır?" On beş kişi birinci sırada öğretmeni saydı. "Öğretmenden daha az maaş alan yok mu" dedik. Çoğunun cevabı ilginçti: "Belki vardır. Yalnız çok memur işini uyduruyor. Öğretmenlerde bu imkân yok." "İşini uyduruyor" sözünün anlamı ne acı değil mi?

Gerçekten en çok maddî sıkıntı içinde olan öğretmenler midir? Biz böyle bir savunmada bulunmuyoruz. Bir toplumda millî gelirin yüzde 57'sini, yüzde 20 azınlık alırsa, bunun acısını çok kişi çeker. Biz, okuldaki hademenin 300 lira aldığını görüyoruz. Yılda bizim bir maaşımız kadar para gören köylülerin içinde yaşıyoruz. Ayın on beşinden sonra postacı, maliyeci, nüfusçu arkadaşlarımızla beraber kara kara düşünmeğe başlarız. Toto kâğıtlarını ayni ümitlerle doldururuz. Dertdaşımız çok bizim.

ÖĞRETMEN NE ALIR?

İlçemiz ilk ve orta öğretim okullarında 342 öğretmen çalışmaktadır. Hesapladık, ortalama her öğretmenin eline ayda 670 lira geçiyor. 60'şı bu ortalamanın altında para alır. En kötü şartlar içinde otuz yıl hizmet eden eğitmenler, ayda 450 lira ile geçinmeğe çalışmaktadırlar. Muvakkat öğretmenlerin durumu da aynidir. Bunlara eğitim ödeneği de verilmez. Bir okulda ayni işi yapan iki kişiden biri eğitim ödeneği alır, diğeri almaz. Garipliğin bu kadarı az görülür. Bir köyde çalışan arkadaşımız, bu mantıksızlığa dayanamıyarak aldığı eğitim ödeneğini yanındaki eğitmenle paylaşmağa başlamıştır. Orta öğretimdeki ücretli ders durumu da buna benzer. Bazı okullardakiler alır, bazıları alamaz. Öğretmenlerin ücret azlığı yanında böyle iç dengesizlikleri de çoktur.

27 Nisan'daki Cumhuriyet'te şöyle bir haber vardı: "Kocası ayda 400 lira alan bir hanım çarşıya çıkmış; ay sonu olduğu için ihtiyaçlarını alamadan eve dönünce, üzüntüsünden, kendini asarak intihar etmiştir." Bu olayın üzerinde düşünmek gerekir. Devlet memurlarının yüzde 51,5'şi, ayda 601 liranın altında ücret alır. Öğretmenlerin çoğu bu guruba dahildir (1). Bu kadar ücretle geçinilir mi? Evet diyecek kişinin çıkacağını asnmıyorum. İlçemizdeki iktisatçıların yaptıkları kaba bir hesaplamaya göre, beş nüfuslu bir ailenin çevremizde geçinebilmesi için en az ayda 850 lira geliri olmalıdır. Ticaret odalarının geçim indeksleri de bu durumu açık olarak göstermektedir. İşçilerin örgütlü kısmı grev ve toplu sözleşme haklarından yararlanarak ekonomik durumlarını düzeltme yoluna girmişlerdir. 1963 yılında işçilerin sosyal yardımlarla beraber aldıkları ortalama aylık ücret 849,60 liradır (2).

Yurdumuzda ihtiyaç maddelerinin fiatları durmadan artmaktadır. 1967 yılının başından bugüne dek geçim indekslerinde yüzde 16 artış olmuştur. Zarurî maddelerdeki yükselme % 22'dir (3). Buna mukabil memur maaşlrında hiç artış yoktur. Yıllardır böyle olmuştur zaten. 1939 yılından 1961 yılına kadar memurların maaşlarında dört, fiatlarda sekiz misliden çok bir artış vardır (4). 1939'dan beri memurların ekonomik durumu iyiye değil, kötüye doğru gitmiştir.

657 sayılı Devlet Personel Kanunu hepimizi ümitlendirmişti. Çağın bilimsel görüşlerine uygun bir memur düzeni getirmesini bekliyorduk. Sınıf tüzükleri keşmekeşliğinden sonra kanun rafa kaldırıldı. Kanun gereksizse niçin çıkarıldı? Kötü bir durumu düzeltmek için çıkarıldıysa niçin uygulanmıyor? Bütün garipliklerin toplandığı bir toplum haline geldik. İnsan nasıl düşüneceğini bilemiyor.

Öğretmenlerin yan gelirleri de yok. Seminerler düzenlenir, bir kuruş ödenek verilmez. Gece - gündüz çalışır, başkaları gibi fazla mesai ücreti almaz. Okulun uygulama bahçesini tapulatmak için ilgililere yolluk bulmağa çalışır, kendi halini soran olmaz. Köyde çalışan öğretmenin merkezdeki bir toplantıya katılması 20-30 liraya malolur, düşüne nçıkmaz. Yolluk, yevmiye nedir, öğretmenler böyle birşey bilmezler. Herkes için ayni olsa, bu konuda konuşmak aklımızdan bile geçmez. Fakat, böyle ödeneklerle maaş kadar ücret alanların içinde yaşıyoruz.

1963 yılında sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesine kara verildi. Doğu'da seçilen pilot bölgelerde çalışmalar başladı. Pilot bölgelerden biri Muş'tur. Muş'un bir köyüne biri öğretmen, diğeri sağlık memuru iki kardeş atanmıştır. Öğretmenin kıdemi üç, diğerinin bir yıldır. Sağlık memuru sağlık ocağında görevlidir. Evi, çalışma şartları öğretmene göre çok iyidir. Öğretmen Türkçe bilmeyen çocuklarla, halkla uğraşıp durmaktadır. Sosyal ihtiyaçlarını düşünen bile yoktur. Aybaşı gelince öğretmen 620, sağlık memuru 1350 lira alır. Bu dengesizliği gören, yaşıyan öğretmen nasıl küsmez, dertlenmez. Bu farklılık sosyalleştirme gereği ise, eğitim sosyalleştirilmiş değil midir?

Öğretmenler fakir ailelerin çocuklarıdır. Öğretmenlik geliri az bir meslek olduğu için herkesi tatmin etmez. Öğretmen, fakir aileden geldiği için ailesinden de maddî yardıra göremez. Hattâ kendisi yardım etmek zorundadır. İlçemizdeki 342 öğretmenin 298'zi köyden yetişmedir. Yüz kişiye uyguladığımız anket sonuçlarına göre 72 öğretmen ailesine yardım etmektedir.

Bütün bu kötü şartlar altında öğretmenler ne durumdadır? Soran yok ama biz belirtmeğe çalışalım.

BORCU OLMAYAN YOK

Birkaç ay önce şöyle bir olaya şahit olduk: Öğretmen arkadaşlardan biri ev değiştirmek istedi. Kiralık boş bir eve talip oldu. Ev sahibi önce verdiği halde sonradan caydı. Bazı yerlerde demiş ki: "Kaç kuruş maaşı var, kirayı veremez, başıma belâ olur." Öğretmenlerin durumu budur. Her ay, borçla kapanır. Esnafa, Emekli Sandığı'an borcu olmayan çok azdır. İlçemizde kendimizin kurduğu bir yardımlaşma sandığı vardır. Herkes para biriktirmek için değil, borç almak için buraya üye olur. Sandığın birikmiş parasından bir kuruşu elde kalmaz. Hepsi öğretmenlere borç olarak verilir. Borç almak için iki ay önceden sıraya girmek gerekir. Öğretmenleri müsrif zannedenler belki çıkar. Yaptığımız incelemeye göre öğretmenlerin en lüks eşyası dikiş makinasıdır. 342 öğretmenin beşinde buzdolabı vardır. Öğretmen evine giren bir hırsızın değerli mal olarak bulabileceği radyo ve belki bir halıdan başka birşey değildir.

AYDA İKİ KİLO ET

Öğretmenlerin beslenme ve sağlık durumları da kötüdür. Anketimize göre çok öğretmenin evine ayda iki kilo et girmektedir. Çocuklarının rengiden bu bellidir. Köyde çalışanların çoğu, parası olsa da istediğini bulamaz. Hastalığında tedavisi sözde devlete aittir. Hastanelerin durumu belli. Para ile muayene olur, ilâcını kendi alır. Reçeteyi daireye götürdüğü zaman alacağı cevap hey aynidir: Ödenek yok. Çocuklarının tedavisi zaten yok olan bütçesine yüklenmiştir.

Öğretmendir, en büyük derdi çocuklarının öğrenimidir. Köyde çalışıyorsa ilkokuldan sonra dert başlar. Bir öğretmenin yüksek okulda çocuğunu okutması çok güçtür, hattâ olanaksızdır.

ÖĞRETMEN GARSONLUK YAPIYOR

Çevremizden İstanbul ve Ankara'ya giden 12 arkadaşımızın durumunu inceledik. Dokuzu boş zamanlarında başka bir işte çalışıyordu. İçlerinde garsonluk, seyyar satıcılık, şoförlük, otel kâtipliği yapan var. Şehirlerde öğretmenlerin durumları daha acıklıdır. Ayda 85 0lira ile geçinmeğe, hizmet etmeğe çalışan şu asistanın sözlerinden etkilenmeyen var mı acaba: "Şimdi külâhımızı önümüze, elimizi vicdanımıza koyup insanca düşünelim... Asistan, samimî bir şekilde çalışarak memlekete hizmet etmeğe mecburdur ama... her ayın on beşinden sonra aç kalmamak için etraftan para dilenmek zorunda bırakılamaz.. Tek odalı bir gecekonduda oturduğumuz, et, süt ve yumurta gibi besinlerle bir ilgimiz olmadığı, hasta olmamak zorunda olduğumuz, eğlence diye bir ihtiyaç tanımadığımız ve birer takım elbiseyi, ayda 25 - 30 lira taksitle alarak iki-üç yıl eskitmemeye mecbur olduğumuz ortadadır." (5).

DEVLET FAKİR Mİ?

Az gelişmiş bir toplumuz. Kişi başına millî gelirden düşen pay 1788 liradır. İleri toplumlara göre azdır. Fakat bu durum: "Devlet fakir, daha fazla birşey veremez" görüşünün doğruluğunu göstermez. Böyle diyebilmek için önce millî gelirdeki bölüşüm dengeli olmalıdır. Millî gelirin yüzde 57'sini toplumun yüzde yirmisi alırsa dengeden bahsetmek abes olur.

Yılda üç milyar lira verginin kaçırıldığını yetkililer söylemektedir. Bu gibi gerçekler sıkıntının yalnız fakirlikten ileri gelmediğini göstermektedir.

Mevcut millî geliri dengeli bölüşme, bazı aksaklıkları düzeltme, özlenen ekonomik mutluluğu getiremiyeceği ortadadır. Millî geliri artırıcı yönde çalışmak şarttır. Bunun için dış sömürüden kurtulmak, sosyal, ekonomik reformlar yapmak gerekir. Türk öğretmeni, kendisinin, toplumun mutluluğunu bu atılımların gerçekleşmesine bağlı olduğuna inanmaktadır.

KİM ZARAR GÖRÜYOR?

Öğretmenlerin ekonomik sıkıntısından en çok zarar gören kimdir? Sabahleyin sınıfına giren öğretmen, bakkal borcunu, diğer sıkıntılarını kafasından atamazsa verimi düşer. Ne kadar uğraşsa bütün gücünü işine veremez. Okuyup incelemeler yapamaz. Ruh, beden sağlığı bozulur. En iyi programlar bile olsa iyi netice alınamaz. Bundan toplum zarar görür.

Türk öğretmeni gerçekten fedakârdır. Bu ekonomik çöküntüye, bozuk eğitim düzenine, türlü baskılara göğüs gererek hizmet etmeğe çalışmaktadır. Ama bunun bir sınırı ve sonu olmalıdır.

SONUÇ

Bugün, ilkokuldan üniversiteye kadar tüm öğretmenler ekonomik bir bunalım içindedir. Gören göz için durum açık - seçik ortadadır. Toplumun ekonomik gücü üstünde bir istek söz konusu değildir. Hattâ bizim gibi sıkıntı içinde olanlardan ayrı, veya onların zararına birşey istemeyiz. Böylesi öğretmene yakışmaz.

Öğretmenleri bu hale düşen toplumların, eğitimi sakat, yarını karanlık demektir. Zaman geçmeden öğretmenlerin dertlerine eğilmek şarttır. Yoksa zarar büyük olacaktır.

---

(1) İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı

(2) İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı

(3) Ücretliler Geçim İndeksi — İst. Ticaret Odası

(4) Âmme İdaresi Bülteni — Sayı: 15

(5) Cumhuriyet Gazetesi — 23.6.1968

Sorunlarımız

Türkiyede Sosyal Gelişmeler

RUHİ SAYMAN

Sosyal gelişmeler, ülkenin içinde bulunduğu problemlere göre kendi yönünü tayin eder.

Bugün ülkemizde sosyal gelişmeler belirgin bir şekilde kendi varlığını göstermekte; kütle hareketlerinin, toplum oluşumlarının, örgütleşmenin ve nesil çatışmasının en arı şekilde su yüzünde kendini göstermesi bize bu gelişmeleri söylemektedir.

Sosyal gelişim ülkede türlü hareketlerle görülür; Örneğin: Yaşam seviyesinin, Hayat standart'ının ve Genel durumun doğrultusunu fertlere bu gelişimleri fısıldar.

Şu yukarıda sıraladığımız üç faktörü şöyle bir inceleyiverelim:

1 — **Genel durum :** 1830 - 1848 işçi hareketleri avrupa halkını, doğu toplumlarından ayıran bir sosyal aşamadır. Bu aşamaların, o toplumların sosyal ve ekonomi alanlarda ilerlettiği bir gerçektir. Bugün ülkemizde görülen genel hareketler, 'Grevler, Boykot ve İşgaller, Düzen münakaşaları, İşçi kaynaşmaları, Örgütleşmeler, Felsefî çatışmalar v.s., bir buhran sonucu ortaya çıkmış olaylar dizisinden başka bir şey değildir. Öyle ise bir buhran yaratmış, buhran ise bilinçlenmeyi hızlandırmış ve tepkiyi şiddetlendirmiştir. Dayandıkları düzenin alt kademelerinde başlayan sarsıntılarda hakim kitleyi kuşkulandırmış ve halk tabakasına baskı yapma yoluna sevketmiştir. Böylece yukarıda sayılan hareketlerde su yüzüne çıkmıştır. Bu olaylar genel durumun yurdumuzda bir kaynaşma halinde olduğunu gösteren delillerdir.

2 — **Gelir Dağılımı :** Ülkemizde gelir dağılımı dengesizliği elle tutulur ve gözle görülür niteliktedir. Fakat bu dağılımı bize belgeleyecek tutanaklar hem çok azdır, hem de gizli tutulmaktadır. Devlet Plânlama Teşkilâtı bir kaç kere çıkış yaptığı halde teşebbüsler durdurulmuş, elde ettiği sonuçlar ise gizlenmiştir. 1962'lerde Amerikalı uzman ENOS bu konuda bir rapor yazdı ise de yazdığı rapor AİD Teşkilâtınca gizlenmiştir. Buna göre cüz'i bilgilerle araştırma yapmak zorunda kalıyorum.

A — İlk beş yıllık plânın yapımı sırasındaki çalışmalar Türkiye'de tarım ve sanayi işçileri ile memurların millî gelirden çok az pay aldığı buna karşılık gelir vergisinin % 60'ını bu ücretlilerin ödediği, geri kalan % 40'ını da büyük sermayedarlarını ödediği belirtilmektedir.

B — Büyük toprak sahipleri ise yok denecek kadar az bir vergiye tabidir. Örneğin: 1963 yılında bu toprak ağalarının en az ölçülerle bir milyar lira vergi alınacağı hesaplanmış, fakat ancak 24,5 milyon lira alınabilmiştir. Yine bunlar dışında kalan büyük gelir sahiplerinin maliye bakanlığı hesap uzmanlığınca açıklandığına göre 3,5 milyar lira vergi kaçırdığı belirtilmektedir.

C — Vasıtasız vergiler üç yılda aynı oranda kaldığı halde, vasıtalı vergiler yine aynı süre içinde % 6,1 ile vergi statüsüne tabi tutulmuştur. Sigaralar en az % 18'den % 80'e kadar zam görmüşlerdir. Bunun yanı sıra şeker pancarı fiyatları donmuş, tütün fiyatları ise çok aşağılara düşmüştür. Ayrıca üretici Teşkilâtlanmamış kredi piyasası fertlerince boğazına kadar borca sokulmuş, ikisadi ablukaya alınmıştır.

D — Sağlık Bakanlığınca yapılan araştırmalar sonunda, vatandaşların hizmetlerden oransız olarak faydalandığı ortaya çıkmıştır. Örneğin: Yüksek okullardan, nüfusun % 80'nini teşkil eden emekçi ve köylü sınıfının çocukları ancak % 1,5 oranında faydalanmakta, eğitim ve sağlık hizmetlerinden yoksun bırakılmakta, ilkel araçlarla başbaşa ve kderine terk edilmektedir. Yine 10 yaşından büyük köylü çocuklarının % 57'si okuma - yazma bilmemektedir. Bu oran bölgeye etken şehirlerde % 40, büyük şehirlerde ise % 25'dir. Ayrıca köylerde yüksek tahsil yapmış gençler % 1, bölgeye etken şehirlerde % 7, büyük şehirlerde ise % 25 civarındadır. Bunların yanı sıra sağlık hizmetleri dengesizliği ise şöyledir: Karadeniz bölgesinde ölüm oranı % 25, Orta Anadoluda % 34,4, Ankara'da % 11,3, İstanbul'da % 12,3, İzmir'de ise % 8,4'dür.

3 — **Gericilik ve dinsel akımlar :** Ülkemizde bu sosyal eşitsizlikler çıkar guruplarınca ayarlandığı ve onların bu sayede zengin olduğu ortada olan bir gerçektir. Kendi çıkarların zarar gelmesini istemeyen bu gurup, her zaman işi dine bağlamaya ve sömürüsünü biraz daha devam ettirmeye çalışmaktadır. Öyleki; bu günkü sosyal dengesizliği, fukaralığı, yoksulluğu ve adaletsizliği sanki Allah'ın kullarına bahşettiği bir lüftu imiş gibi göstermeğe çabalamakta, meselesini din yönünden ele almaktadır. Bir kere İslâmiyet mantık dinidir. Çalışmayı zorunlu kılar. Dünya nimetlerinin bütün kullara ait olduğunu söyler. Hattâ dinimiz sosyal eşitliği öngörmüş, diğer anlamla sömürüye rest çekmiştir.

Bir fert binlerce dönüm araziye, milyonlarca lira servete sahipken diğer yanda onlara uşaklık eden insanların haklarını ellerinden almak dinimiz doğrultusuna tabii ki aykırıdır. Bazıları bu oluşumlar karşısında "Allah seni fakir yaratmış, beni de zengin" demekte, bir başka anlamda "Sen köle doğdun, köle olarak öleceksin" demektir.

Dinimiz medeni alemin en ideal dini olduğu halde böyle bir dini taassubun koyuluğuna bırakmak iyi niyetinmi yoksa kötü niyetinmi sembolü olur? Bugün o apartmanların bilmem kaçıncı katına bizleri çıkaran asansörler KUR'AN-I KERİM'de 1400 yıl evvel belirtilmiştir. Yine "Dünya yuvarlaktır" diyenlerin öldürüldüğü çağlarda, kitabımız dünyanın sonsuz boşlukta döndüğünü, yuvarlak olduğunu ve başka alemlerde binlerce güneş sistemine dahil dünyaların bulunduğunu, buralarda canlıların yaşadığı belirtmekteydi. Bu örneklemeler birer gerçektir, KUR'AN-I KERİM'de mevcuttur.

Bütün bu müsbet ilim örnekleri ile dolu olan böyle bir din, ancak medeni alemin zirvesine çıkmış bir toplumun batıdan uzak dini olur. Eğer bizler bugün bu seviyenin alt basamaklarında isek, bunun suçunu artık dini sömürenlerde aramalıyız. Bu insanlar toplumun geriye gidişini istemekte ve sömürme sevdası ile yanan bir avuç çıkarcı zümreyi teşkil eden guruplardır. Bu zavallı sapıklar artık şunu katiyetle bilsinlerki; büyük Ata'nın dediği gibi: Bu yurt hacıların, hocaların, dervişlerin yurdu olmıyacaktır. Dinimizi hiç kimseden öğrenmeğe mecbur değiliz,... Ve slâmiyette ayrı bir RUHBANLAR sınıfı yoktur.„

Bu gerçekleri bile bile din ile oynayanlar varsa onlarada şunu hatırlatayım; vaz geçiniz beyler vaz geçiniz nasıl olsa korkunun ecele faydası yoktur.

Öğretmen Ne İster?

MEHMET AYDIN

Dağda, bayırda, köyde, kentte kendini, eşini ve çocuğunu düşünmeden sobasız, sırasız, okulsuz yerlerde hattâ çok daha güç koşullar içinde didinen bir öğretmen; uykusuz, belkide yarı aç geçen bir gecenin sabahında, cıvıl cıvıl kaynayan yavrularının karşısında güler yüz ve gönül huzuruyla çıkmak ister.

Kendini, yurduna ve ulusuna adadığı için, kişisel çıkarları uğruna caba gösterip başını kuma gömen devekuşlarının ihanetinden, zulmünden, zilletinden kurtulmak ister.

Kendi yaşantısını ve sorunlarını toplum ve ülke sorunlarıyla ayrı olmadığını bilmek ve bildirmek ister.

Aydınlık savaşının öncüsü, okumuşlara, okumamışlara milli dertlerin öğreticisi, kitleleri uyarıp temiz, mutlu ve kutsal hedeflere yönelten güçlerin lideri, karanlıkta inleyenlerin kurtarıcısı; ilim, ümit ve irfan kapılarının anahtarını taşıyacak en ehil ve lâyık ellerin sahibi olmak ister.

Avutucu yasalarla, oyalayıcı vaadlerle uyutulup bölücü ve yıkıcı zümrelerin maşası olmamak ister.

İçki masalarından kalkıp cami kapılarında görünerek fetva yetkisini kendinde bulan din bezirgânlarının, ticaret ve komisyonculuğuna son verip maskelerinin altındaki gerçek yüzlerini gün ışığına çıkarmak ister.

Yarının mimarı, devrimlerin bekçisi, görevinin kölesi, eğitim ve öğretimin gösterişsiz, iddiasız bir ustası olmak ister.

Milletinin mutlu yarınlarını ellerine verebileceği ve feza çağının tüm fonksiyonlarına ergin kişileri yetiştirirken, ilgililerin; güce, -güçlük değil- güç katmasını, çelen bacaklarla frenleyen elleri insanlık uğruna hiç düşünmeden kırılıp yok edilmesini ister.

Lâyık olduğu yeri ve düzeyi bulana değin çıkarcı ve inkârcı kişilerle yapılacak savaşta tereddüt etmeden şehit olmak ister.

Kısacası öğretmen rahat bırakılmak ister...

Haber-Röportaj

Köylüler, Çocuklarını Yaz tatilinde Okutan Öğretmenlerine "HIZIR" Adını Taktılar

Bekir Bâki AKSU

Yazır Köyü İlkokulu Müdürü Mehmet Ersoy, dört yıldır yaz tatillerinde okulunu kapatmayarak günde 6 saat ders yapıp mezun ettiği öğrencilerini Atatürk İlöğretmen Okulu ve benzeri Devlet Yatılı Ortaokullarına girmelerini sağladığı için çevrenin "En İdealist Öğretmeni" ünvanını kazanmıştır

Başka köylerde kız öğrencilerin devamını sağlanmazken, 120 hanelik Yazır köyünün 138 mevcutlu öğrencisinden 57 kızı, ilkokullarına muntazaman devam etmektedir. Ayrıca, 1 Mayıstan 17 Temmuz'a kadar da ailelerinin hasat zamanındaki işlerini bırakıp öğretmenlerinin parasız olarak açtığı kursa seve seve katılmaktadırlar.

Dört yıldır ortalama mezun ettiği öğrencilerinden 20 tanesini, adı geçen okullara girmelerini sağlayan Mehmet Ersoy, imtihan kazandırma tılsımının anahtarını şöyle anlatmaktadır:

"Ben bir köy çocuğuyum. Çobanlıktan ayrılarak Köy Enstitüsüne girdim. Yoksulluğun ne demek olduğunu çok iyi biliyorum. Yazır Köyü de tıpkı benim köyüm gibidir. Yaz geldi mi arazi darlığı yüzünden erkekler Ankara ve İstanbul'a çalışmağa giderler. Kışın köye döndüklerinde çocuklarına bir çift papuç getiremezken okul ihtiyaçlarını temin etmeğe bir miktar para ayırmış olurlar. Bu acı gerçeğin yaşantısı içimi burar durur. Onların okuma hevesini çoğaltmak için hiçbir karşılık beklemeden mezun ettiğim öğrencilerime kurs açan yayınlanmış ne kadar "İmtihan Kazandıran Kitap" varsa satın alır bu fakir öğrencilerime öğretirim. Böylece yılda en az 5 öğrencimi Devlet Okullarına sokmuş olurum. Tek yoksunluğum, okulumda benim gibi çırpınan asil öğretmen bulunmayışıdır. Okul binası da eski ve verimsiz olmasa mezun ettiğim öğrencilerimin hepsini Parasız Devlet Yatılı Ortaokullarına yerleştiririm" demektedir.

—oOo—

Sandığımız..

İSMET BARAN
Genel Sekreter

Yıllardan beri ilkokul öğretmenlerinin maaşlarından kesilen paralarla kurulmuş bir sandığın son genel kurulu 8 Temmuz 1968 günü Ankara'da toplandı. Adı ilkokul öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı olan bu kuruluşun genel kuruluna katılan 78 temsilciden sadece 16'sı ilkokul öğretmeniydi. Daha önceki genel kurul toplantılarında da boy gösteren "Aşina yüzler" çoğunluktaydılar. Millî Eğitim Müdür yardımcıları, İlköğretim Müfettişleri ve okul müdürleri... Bir de bu sandığın yöneticileri vardı tabii. Millî Eğitim Bakanlığı Şube müdürleri ve kâtiplerinden kurulu...

Bizim mütevazi bütçelerimizden koparıp alınan paralarla kurulmuş bu sandığı niçin biz yönetmiyoruz? Öğretmenin sağlığı, öğretmenin sosyal hakları zaten, yalnız kendi dar bütçesinden ödediği ve ödeyeceği 3 - 5 kuruşla çözülemiyeceği acı gerçeğini bilmiyen meslektaşımız yoktur. Şimdi yalnız senin olan bu sandık, yarın kurulacağı söylenen "Eğitim Mensupları Yardım Kurumu"nun temeli olacaktır. Bu kurum da senin sosyal haklarını korumaktan uzak olacaktır. Biz tüm Devlet Personeli sosyal hakları içinde öğretmen haklarının da gerçekleşebileceğine inanıyoruz.

Artık, horoz şekeri ile aldatılan çocuk işlemi görmek istemiyoruz. Anca beraber, kanca beraber. Külfette de Nimette de eşitlik istiyoruz. Ancak şunu belirtmeliyiz ki; "Bizim omuzlarımıza basıp, sırtımıza binip yükselenler koltuklara oturanlar, bizi unutuyorlar. Dertlerimize çare bulun diye seçtiklerimiz kendi çıkarlarını düşünüyorlar" diye dert yanar dururuz. Kimseye sitem etmeye, kızmaya hakkımız yok. Biz eğilirsek sırtımıza binerler, omuzumuza basarlar ve sonra da başımıza çıkarlar... İşte son örneği, bu sandık yönetim kurulu seçimi. Seçilenlere bir diyeceğimiz olamaz. Normal yollardan seçilme haklarını kullandılar ve seçildiler. Asıl kusur bizim; yani Sandığın sahibi olan biz ilkokul öğretmenlerinin. Onları seçen İl Temsilcilerini, biz seçip gönderiyoruz Ankara'ya. İşte seçtiğimiz temsilcilerden 62 tanesi Millî Eğitim Müdürü, yardımcısı, İlköğretim Müfettişi, Okul müdürü olur da buna karşı sadece onaltı öğretmen gönderirsek sonuç böyle olur. Yönetim Kurulunda nazar boncuğu olarak dahi bir ilkokul öğretmeni yer alamaz.

Soralım kendimize kabahat kimin!

Doğu Mektubu

ENDER UZER

TÖS ŞÜBELERİ VE SORUNLARI

Asırlardır unutulmuşluğun verdiği eziklikle kıvranan Anadolu insanını bir kez daha -kendimizden utanarak- görmek için Gemlik körfezinin serin sularını bırakarak Anadolu yollarındayız. Kararımız Van ilini merkez yapıp çevreyi elimizden geldiğince dolaşmak. Dolaşmak ama niçin? Yola çıkmadan önce çok kez karşılaştığım soru bu. Niçin bir sayfiye yerine değilde, Doğuya. Öyle ya yorgunluğumuz başka nasıl çıkacak. Yanlış bir yargı bu aslında. Ataç "Gelecek; yorgun insanların değil, rahatlarına kıyabilenlerindir" diyor bir makalesinde. Ve bizim bu gezimiz işte bu düşüncenin ışığı altında anlam kazanıyor. Doğu yoksunlukların verdiği eziklikle kıvranırken onun salt EDEBİYATINI YAPMAK; romanlarda gazetelerde okuduklarımızı aktarmak öğrenclerimize.. Tanrı bize göz ve ayak vermiş, boşuna mı bu.. Çağımız Türkiyesinde dinlenmek haramdır öğretmene. Ve bunun ne denli bir gerçek olduğunu yazılarımızda değineceğimiz acı gerçeklerle anlıyacağız.

VAN GÖLÜ EKSPRESİ

12.7.1968 sabahı trene bindik. Eh içimizde aşk var ya, yerimizi hiç yadırgamıyoruz. Yolculukta çekeceğimiz sıkıntılara şimdiden hazırız. Kuşetli kompartımanda sıkıntıyı yenmek için kitapla doldurmuştum çantamı. Oysaki kitap açmak ne kelime.. Kompartımanın penceresinden izlenecek çok şey var. Genel Merkezden aldığım TÖS gazetelerini ve çalışma programlarını trenin durduğu her istasyondaki şeflere bırakıyorum öğretmenlere vermeleri için. Ve genellikle bu istasyonlar öyle bilet kesen, yolcu indiren cinsinden değil. Ara istasyonlar.. TÖS'ün sesinin çok az duyulduğu yerler kanımca.

Trendeki ilk gecem incelemem yönünde çok olumlu geçti diyebilirim. Güneş bugünedek görmediğim veya hissetmediğim bir şekilde Anadolunun üzerinden kaybolup, ay Erciyes'in karlı tepelerinde gülümsemeye başladığı sırada Kayseri'ye girmiştik bile. İstasyonda bir koşuşma bir mücadele ki görme gitsin. Su kavgası bu. Çeltik tarlalarındaki dert tren yolcularına da bulaşmış anlaşılan. Su kabımı doldurmak için sabırla bekliyorum. Ama tren kalkacak neredeyse. Bir ara -aslında Jandarma olması gerekenbir İstihkâm Astsubayı tümümüzü iterek hırsla dayıyor şişesini musluğa. Hadi doldurmasına neyse ya, ama o hepimizi duşlaması yok mu... Yarı şaka "Aman başçavuşum bütün gün sıcaktan bunalmıştık, Allah senden razı olsun, sayende hepimiz serinledik" diyorum. O "ne diyosun ulan" diye cevap veriyor ortalığa. Bereket kalabalığız ve etraf karanlık. Sözü söyliyeni görse dövecek muhakkak. Siniyorum. Ve sonra trene binince aklıma Basri Aydın geliyor. Hani geçen kış gene bu sabıkalı ekspreste A. Haşim in Merdiven şiirini okudu diye bir binbaşı -ki kanımca Menderes devri jet subayıdır kendisi- tarafından GOMONİST olarak suçlanan çilekeş arkadaşımız. Neyseki trende bir daha rastlamadım o astsubaya. Allah korusun yüzümü görüp birde öğretmen olduğumu bilse ve söz arasında ona "efendim ben aynı zamanda piyanistim" desem, adam yakama yapışıp "Tutun, öldürün şu piyanisti" diye bağırması içten bile değil. Doğunun ezilmesinin, bilisiz kalmasının iki canlı örneğini daha trendeki bu ilk olaydan anlıyorum. Doğu halkımız insan olmadığını öylesine kafasına sokmuş ki. Ama suç Doğudaki Aydının hizmet anlayışında. Gece restorana gittim. Boykot sebebiyle ertelenen imtihanları neticesinde memleketine geçte olsa dönebilen bir çok genç üniversiteli doldurmuş restoranı. Oturuyorum yanlarına. Konuşuyoruz yurt sorunlarını. "TÖS" diyorlar. Anlatıyorum elimden geldiğince. Ve konuşmalarımızın sonunda görüyorum ki yarının büyüklerinden çok şey bekliyebiliriz.

Elâziz - Muş arası Doğanın güzelliklerine hayran kalmamak elden gelmiyor. Ama şu kömür tozu olmasa. Yüzümüzü gözümüzü simsiyah eden kömür tozu.. Aslında utançtan kızaran yüzümü sakladığı için dua etmeliyim kömür tozuna. Yollarda toprak damlı evlerde uygarlığı arıyanlar, istasyonlarda su satan cılız çocuklar ve birde biz; Lafoloji Edebiyatı yapan Aydınlar. Tüm yoksulluğun sebebi bizler. Ve sen salt çıkarını düşünen, salla başını al maaşını felsefesinin kurbanı sözde milliyetçi öğretmen kardaşım. Plâjlarda keyif sürenler, lokallerde zar atanlar, pişpirik oynıyan; devrimlerin ağzına bilmem ne yapılırken susan uyuyan sözde Atatürkçü kardaşım. Uyuyorsun, uyanmamacasına. Hem de horul horul...

Ve Tatvan'a indiğimizde bir yalnızlık basıyorki içimi anlatılmaz. Gine bir kahroluş çaresizlikten. Etrafımda bir yığın yırtık giysili çocuk. Vakit gecenin onu. Bağırıyorlar etrafımda. "Taşıyalım mı Ağabeycan?" Taşıyın be; on bavul, yüz bavul, bin bavul... Taşıyın anasını satayım. Biz sana salt hammallığı yakışır bulduk be çocuğum. Taşıyın...

İşçi ve Köylü Üniversitesi

Doç. Dr. Osman. N. Koçtürk
TÖS Onur Kurulu Üyesi

NASIL KURULUR?

Türkiye'de Üniversiteler plân gereğince ve özel kanunlarla kurulurlar. Kanunun bu hükmüne tamamen saygılı kalarak, işçi sendikaları, Özel Yüksek Okulların kurulmasına cevaz veren 625 sayılı kanundan yararlanarak ve malî imkânlarını ortaya koymak suretiyle bir özel "İşçi Hekimliği Yüksek Okulu" kurabilirler. İşyerlerinde, işçi sigortalarında ve sendikalarda çalışacak hekimleri yetiştiren bu yüksek okula kabiliyetli işçi ve köylü çocukları sınavlarla alınarak, şatafata kaçmadan yürütülecek mütevazi, ucuz, fakat güçlü bir eğitime tâbi tutulurlar. Bu çekirdek etrafında yoğunlaştırılacak gayretlerle, işçi ve köylü çocuklarına açık bir "İktisat Yüksek Okulu", "Sosyal Bilimler Yüksek Okulu" kurmak ve daha sonra da bunları federe etmek kabildir. Çünkü sermaye sahipleri tarafından kurulmuş ve zengin çocuklarına diploma sağlayan Özel Yüksek Okullar böylece federe olmuş ve bazı birlikler meydana getirmişlerdir. İş bu safhaya geldikten sonra ise, işçinin ve köylünün demokratik baskı gücünü kullanarak "İşçi ve Köylü Üniversitesi" nin kanununu meclislerden çıkarmak ve daha sonraki safhada tıpkı Devlet Üniversiteleri ve özel kanunlarla yönetilen ayni zamanda yabancıdan yardım alan Üniversiteler gibi İşçi Üniversitesi de bütçeden tahsisat alabilecek ve gittikçe genişleyecektir. Politikacıların işçinin ve köylünün baskısını küçümseyip bu Üniversiteye ilgisiz kalacaklarını hiç tahmin etmiyoruz. Kanunu çıkıncaya kadar müsbet eylemleri ile kamu oyunun saygısını kazanacak olan İşçi Üniversitesi hiç değilse İngilizce öğretim yapan Orta Doğu Teknik Üniversitesi kadar ilgi ve saygı toplayabileceğinden, yabancı dilde öğrenim yapan bir üniversiteye torbanın ağzını açıp, işçi ve köylü çocuklarının okuduğu üniversiteye gelince kapamak zor bir iş olacaktır.

Bundan 15 yıl önce Türk tabasına geçtiği söylenen ve bugün Hacettepe Üniversitesinin başında bulunan Prof. Dr. İhsan Doğramacı da bu metodu benimseyerek bu noktaya kadar gelebilmiştir. Türkiye'de bir muayenehane açarak işe başlayan çocuk hekimi Doğramacı, önce kişiliği etrafında bir sempati yaratmaya çalışmış, bu sayede Tıp Fakültesine girerek profesör olmuştur. Hacettepe'de kurduğu çocuk hastahanesini zamanla, fakülteye bağlı bir kuruluş, daha sonra müstakil bir fakülte haline getirmeye muvaffak olan olan bu becerikli zat, yabancı ülkelerin yardımlarına sığınarak ve gerekirse, bu üniversitede Türk analarını kısırlaştıracak enstitüler kurma vaadi ile baskı gücünü artırmış, dedikodulu bir ortamda da olsa kanununu çıkararak Hacettepe'yi Üniversite haline getirmiştir. Türkiye'de 15 yıl öncesine kadar Türk vatandaşı bile olmayan bir tek insan gücünü ve becerisini ortaya koyuncaya ayrı bir kanunla bir üniversite kurabiliyorsa, yüzbinlerce işçi ile milyon larca köylünün ve halktan yana olduklarını sık sık tekrarlayan, Türkiye'de doğumuş aydınların bir araya gelip bir işçi ve köylü Üniversitesini gerçekleştirememeleri ve bunda bugüne kadar gecikmiş olmaları affı mümkün olmayan bir gecikmedir. TÖS'ün manevi destekçisi olma yı kabul ettiği bu fikri, memleketçi sendikalar uygulayıcı olarak hemen benimsemeli ve açıklanan formüle uygun olarak teşebbüse girişmelidirler. Boykotlar ve işgaller ile çözümlenmesi mümkün olmayan birçok meseleye demokratik ve barışçı bir ortamda çözüm getirecek ve Türkiye'de eğitim dengesinin yeniden kurulmasına yardımcı olacak bu içe dönük kuruluşun gerçekleşmesi için kaybedilecek zaman kalmamıştır.

İSTİYORLARSA?

Eğer Türk öğretmeni binbir zahmetle yetiştirdiği halk çocuklarının yabancı hizmetine girip yurttan uzaklaşmasını istemiyorsa, halk ve dar gelirli vatandaşlar yavrularının hayatı boyunca karanlık içinde kalıp bunalmasını arzu etmiyorsa, köylü gerçekten efendimiz işçi değeri yaratan asıl unsur ise başka çıkış yolu yoktur. Bunu yapmaz da yüzeydeki meseleleri sakız gibi çiğnemeye devam edecek olursak, ne işçinin ne köylünün ne de dar gelirli vatandaşın sorunları hiç bir zaman çözümlenmeyecek ve Türk toplumu politikacıların nutuklarını dinleye dinleye aşınacaktır. 20. yüzyılın ikinci yarısında bi limsel kaynaklardan destek görmeyen politikacıların nutukları ile kalkınmış veya kalkmacak hiç bir topluma rastlamıyoruz.

Üretimin esas unsuru olan "İşçi ve köylü" bu bilimsel destekten alabildiğine mahrum edilir ve bilim kuruluşları yabancı dilde öğrenim yaparak iç ve dış sermaye çevrelerinin akıl hocası olarak hizmet etmeye devam edecek olurlarsa, şimdilik çıkarcılara hizmet ediyor görünen bu düzenin, birgün teh likeye girmesi ve kendi kendini yoketmesi beklenebilir. Bunun ilk patlamalarının şahidi olduğumuz için bu esaslı tehlikeyi şimdiden hatırlatıp, bazı gurupları uyarıyoruz. Denge unsuru ihmal edilmemeli ve İşçi Üniversitesi muhakkak kurulmalıdır. 20. yüzyıl bir denge çağıdır.

(1) Aras, Kâzım; Koçtürk, Osman N., İşçi Üniversitesine Doğru, Yol - İş Yayınları, Sayı 3, 1967 Ankara

Yeni Yayınlar

Derleyen:
AHMET KÖKLÜGİLLER

- **ÖZGÜRLÜK SORUNLARI:** Yazan: **Rene Maublanc**, çevirenler: Vedat Günyol - Asım Bezirci. Çan Yayınları, 55 sayfa, 3 lira.
- **AĞRI DAĞINDAKİ HOROZ:** Doç. C. Orhan Tütengi'in deneme ve makaleleri. Günümüz sorunlarının pek çoğunu konu edinen bu kitap da, Çan Yayınları arasında çıkmıştır. 160 sayfa, 5 lira. (İsteme adresi: Çan Yayınları, P.K. 1034 Galata - İstanbul.)
- **HO - Şİ - MİNH:** Şüphesiz, çağımızın en önemli simalarından biri, Kuzey Vietnam ünlü kişininD-JF ETO larından biri, Kuzey Vietnam Devleti lideri **Ho Şi Minh**'tir. Usta Yazar **Jean Lacouturo**, bu kitabında, bu ünlü kişinin efsanevî yaşantısını ve mücadelesini anlatıyor. Payel Yayınları, İst. 295 sayfa, 12.5 lira. Lüks kapak içinde.
- **ALMANYA'DA KÖYLÜ SAVAŞI:** Yazan: **F. Engels**, çeviren: Şerif Hulusi. Almanya'da köylü direnişini inceliyen bu kitap, Payel Yayınevi, P.K. 889 - İst)
- **ANAYASO:** Ozan Şemsi Belli'nin hayatını anlatan ve ünlü Anayaso şiirini içine alan kitap. Kültür Kitabevi, İstanbul. Resimli, 32 sayfa, 3 lira.
- **NURULLAH ATAÇ:** Ünlü düşünür ve eleştirmecimiz Ataç'ın eleştiri anlayışı ve yazılarını inceleyen bu inceleme kitabı, Asım Bezirci tarafından yayınlanmıştır. Kitaba, Ataç hakkında yazılmış çeşitli yazılar da eklenmiştir. Akşam Kitap Kulübü Yayınları, 21 5sayfa ,10 TL.
- **PROBLEM ÇOCUKLAR:** Öğretmenler için çok yararlı bir el kitabı. Tembel, yalancı, hırsız, somurtkan, pis, solak, tikli, yaramaz v.b... çocukların eğitimi. **Dr. Rene Allendy'den** Türkçeye uyumlayan: Adnan Cemgil. Akşam Kitap Kulübü Yayınları. 120 sayfa. 5 lira.
- **EDEBİYAT ÜZERİNE:** Oktay Akbal'ın çeşitli edebiyat yazıları, denemeleri. Bu kitap da Akşam Kitapları arasında yayınlanmıştır. 5 Lira. (İsteme adresi: Akşam Kitapları arasında yayınlanmıştır. 5 lira. (İsteme adresi: Akşam Kitapları, P.K. 975 Sirkeci - İstanbul. Kitaplar, Akşam okurları için yarı fiyatına da veriliyor.)
- **AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE SOSYALİZMİN KURULUŞU:** Az gelişmiş ülkelerde, geçiş ekonomisi sorunlarını inceleyen bu kitap, **Charles Bettelheim** tarafından yazılmış, Kenan Somer tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Uğural Yayınevi, İstanbul. 95 sayfa, 5 lira.
- **SAVAŞ:** Savaşı, bilim açısından inceleyen bir kitap. Yazan: Fransız toplumbilimcisi **Gaston Bouthoul**, Türkçeye çeviren, Vedat K. Üretürk, Uğural Yayınevi, İst. 148 sayfa, 5 lira.
- **ARKADAŞ ISLIKLARI:** Ünlü romancımız Orhan Kemal'in son romanı. Yazar, bu romanında da, gene toplumsal gerçeklerimize eğilmektedir. Uğural Yayınları. Lüks kapak içinde, ofset baskı. 10 lira. (İsteme adresi: Uğural Yayınevi, Nurosmaniye Cad. Mengene Sok. Diba Han No: 4 Cağaloğlu - İstanbul)
- **KÜÇÜK ŞEYLER:** Toplumcu ozan Ülkü Ulurmak'ın şiirleri. Memleket Yayınları, Ankara. Ozanın 26 şiirini kapsıyan bu kitap, 46 sayfa, 3 liradır. (İsteme adresi: Memleket Yayınları, P.K. 176 Ankara.)
- **SAVAŞ ANILARI:** Ünlü gerillacı **Che Guevera**'nın anılarını anlatan bu kitap, Seçkin Çağan'ın Türkçesiyle, Ant Yayınlarının ilki olarak yayınlanmıştır. Ölüme meydan okuyan bir savaşçının destanı bu. Lüks baskı, krome kapak içinde, 10 lira.
- **MARKSİZMİN TEMEL KİTABI:** Ant Yayınlarının ikincisi olan bu önemli eser de, ünlü İngiliz toplumcularından **Emile Burns** tarafından yazılmıştır. Bu konuda, yâni marksizim konusunda okunacak bir kitap. Lüks baskı, krome kapak içinde, 5 lira. (İsteme adresi: Ant Yayınları, P.K. 701 Sirkeci - İstanbul.)
- **NÂZIM HİKMET ÜZERİNE:** Nâzım Hikmet'in şiirlerinde dünya görüşü olarak dialektik materyalizmi araştıran bu inceleme, genç eleştirmenimiz Zühtü Bayar tarafından hazırlanmıştır. Habora Yayınevi, İst. 3 lira. (İsteme adresi: Habora Yayınevi, P.K. 6 Beyazıt - İstanbul.)
- **PARTİZANLAR:** Sosyal realizm akımının öncülerinden
- SÖZDEN SÖZE+ARARKEN: xxxxxxxÜETAONİETAOİ **Aleksandre Fadeyev**'in tanınmış romanı. **Partizanlar**, İstanbul'da Sosyal Yayınlar ve Fahir Onger Yayınlarının ortak yayını olarak çıkmıştır. Lüks baskı, 10 lira. (İsteme adresi: P.K. 716 -veya- P.K. 918 - İstanbul.)
- **SÖZDEN SÖZE - ARARKEN:** Nurullah Ataç'ın iki kitabının yeni basımı. Yayınlayan Varlık Yayınevi. 6 lira.
- **AYRI YOL:** Ünlü Fransız yazarı **Andre Gide**'in romanı. İkinci baskı. Varlık Yayınevi. İst. 4 lira.
- **AY BATTI: John Steinbeck'ten** çeviren **Filiz Karabey.** Dördüncü basılış. Varlık Yayınevi, İst. 4 lira.
- **İNCE:** Bulgarların en ünlü yazarı **Yordan Yovkov**'un romanı. Bizde gereği gibi tanınmamış olan Yovkov'un bu romanı ile tanınacağına inanıyoruz. Bir köy çocuğu olan Yovkov, aynı zamanda insanlığa geniş olarak açılan bir sanatçıdır. Varlık Yayınları arasında çıkan roman, Nihal Önol tarafından çevrilmiştir. 4 lira.
- **TOM SAWYER:** Yazan: Mark Twain, çeviren: Azize Erten. Çocuk romanı. Varlık Yayınları. 2 lira. (Varlık Yayınlarını isteme adresi: Varlık Yayınevi, Ankara Cad. 40 / İstanbul.)

Doğuda Ülkücü Bir Sonat Topluluğu

(Baştarafı sayfa 1'de)

tiyatroya gelmelerini diliyoruz halktan. Eleşkirt TÖS Şube Başkanı Mustafa Güneş, İlköğretim Müdürü Fikret Özer, Eğitmen Mehmet Sıcakyüz, Ali Sarı, Fikret Alkan, Alim Muşat güçlerinin üstünde çaba harcadılar. 1200 kişiye oynandı oyun. Biliniz ki 4900 nüfusludur Eleşkirt. Hiçbir yerde, hiçbir kuruş almıyoruz oyunlarımızdan. Sanatçı dahil kendimiz karşılıyoruz giderlerimizi. Oyun arasında ayran ikram ediyorlar. Yaşıyorsak bu yüzdendir, bu içtenlik nedeniyledir.

"Horasan'da TÖS şube Başkanı Recep Çetinkaya, Üye Galip Çetin, Halil Bayır, Refik, akın, Süleyman Kurtar dostlarımızın gayretleriyle 480 kişiye oynadık. Çok sevmişler. R. Çetinkaya mektubunda yazıyor.

"Iğdır'da upuzun bir açıkhava sağlanmış. İşte salon dediler. "Her yer tiyatro" idi ilkemiz. "İnsan için, insan ile, insan üzerine!" idi. Ve Iğdır çok üstün koşullar içerisinde seyretti, alkışladı bizi.

"D. Bayazıt'ta Belediye Başkanı Abdullah Baydar buldu salonu. Ve oyundan sonra teşekkür etti, konuk etti bizi".

"Kağızman'dada N. Gogol, "Yaşanmaz ki Tanrım, insanlar bu, düzen bu!" derken halk, "Allahan gurban babu!.." diyordu.

"Ve daha nice samimiyet örnekleri..."

Konya olaylarının Ardındaki Gerçekler

(Baştarafı sayfa 1'de)

10 milyondan fazla işçi ve köylünün katıldığı genel grevlerle, binlerce öğrencinin yürüttüğü boykotlarla büyük sarsıntılar geçirdi. Gerçi bu sarsıntılardan Degol, politik kazanç sağladı ve büyük farkla seçimlrei kazandı ama yorumcular: "Mağlûp sayılır bu yolda galip!" demektedirler.

SOSYALİST BLOK...

Sosyalist Bloktaki huzursuzluklar da yatışmış değildir. Çekoslovakya, Romanya, Arnavutluk ve Yugoslavya, Sovyetler Birliğine ve çevresindeki üleklere karşı direniş içinde. Sloganları: "Özgürlük içinde sosyalist düzen!" Özgürlüğün insanlık tarihinde ne kadar ortak bir istek olduğunu bilmeyen yok. Sosyalist yaşama ve yönetim biçimini tuttırmak için uğraşan ülkeler de direniyorlar. CİA'nın, NATO'nun, Pentagon'un kışkırtmaları söz konsuu. İnsanlığın ortak kayguları uğruna mutlaka doğru yollarda birleşecek ve bütün dünya yeni düzene doğru yol alacak. Savaşların daha çok öldürücü olması, sömürünün dayanılmaz derecelere varması, tarihin akışı ve itişi buna doğru yönelttiyor dünyayı.

ÜLKEMİZİN DURUMU...

Türkiye Dünya coğrafyasının en güzel yerinde, tarihin tecrübeli bir ülkesi olarak bu oluşların nasıl dışında kalabilir? Yarım milyon, bir milyon insanın bolluk içinde, geride kalan çoğunluğun ay başını, yıl başını zor bulur sıkıntılı durumu, iç ve dış sömürü, ulusal bağımsızlığı zedeleyen koşullar elbet bizim insanımızı da huzursuz etmektedir. Yılda 400 bin insan yeniden iş istiyor. Biz ancak 100 binine iş bulabiliyoruz. Kalanların bir bölüğü Almanya, Afrika çekip gidiyor. Oralarda kendi adamlarımızın ürettiği mallar ikiye üçe katlanmış fiatlarla çarşımıza, pazarımıza geliyor. Dış ticaretimiz her yıl büyük açıklar veriyor, paramızın değeri düşüyor. Kalkınma gayretlerimiz sonuç vermiyor. Toprak düzeni feodal ve yarı feodal. Halkın din duyguları habire feodalizmi koruyacak biçimde istismar ediliyor. Dışarıdan plânlanan ticaretin ortakları çok etkili oluyorlar. Çalışan kitlelerin eli kolu kısa. Herkese okul, iş, hastane bulmak mesele oluyor. İç politika nurcu, süleymancı, aşırı dinci kalabalıkları sokağa dökecek sitilde gidiyor. Yetkililer, bütün üniversite ve yüksek okulların komünistlerle dolu olduğu inancında. Onun için yarınki yöneticileri, İmam - Hatipten geçerek yüksek öğrenim görmüş kimselerden meydana getirmek fikrindeler. Ulusal geliri artırıcı, bölüşümünü âdilleştirici, sömürüyü durdurucu, geriliği, yoksulluğu giderici tedbirler ya alınmıyor, ya da alınanlar hemen engelleniyor. Engelleyiciler ikili anlaşmaların, NATO'nun, sık sık limanlarımıza uğrayan Altıncı Deniz Filosunun varlığından memnun.

MİTİNGLERİN NEDENİ VE SERTLİK....

NATO içinde biz, Amerika'dan sonra en zengin ülke değiliz. Ama Amerika'dan sonra en çok asker veren ülkeyiz. Kıbrıs bunalımın daAmerika ve NATO'nun yaptığı iyi biliniyor. Bu yüzden 15 Temmuz günü Dolmabahçeye gelip demir atan Altıncı Deniz Filosu gençlerin ayranını kabarttı. Amerikan denizcilerinin üzerine mürekkep atarak düşüncelerini açıkladılar. Ertesi gün Adliye koridorunda polis öğrenci çatışması oldu. Sonra öğrenci yurtları basıldı. Polis, uyuyan, pijamalı, pijamasız gençleri tutup götürdü. Vedat Demircioğlu başından beyninden yaralandı. Daha ertesi gün bir Amerikan hariciyecisi hariciyemize gelerek sert yaptı. Sonra İçişleri Bakanı gençler e"Anarşist" dedi. Trabzonlu gençler Amerikan üslerine yürüdü. 20 Temmuz günü Bakanlar Kurulu "daha sert tedbirler" alınmasını kararlaştırdı. Sertlikle evdeki çocuklar bile yatışmıyorken, gençlerin pısıp sineceği sanıldı. Ertesi gün Teknik Üniversite yöneticileri yanlış bir açıklama ile görevlerini bıraktılar. Trabzon'da yeni çatışmalar oldu. İzmir gençleri protesto gösterileri yaptılar. Olayların etkileri yurdun öteki yerlerine yayılıyordu. Vedat Demircioğlu kaldırıldığı hastanede komadan kurtulamıyordu. Gerici basın, dindar kimseleri cihada çağırıyor, gençleri tutan üniversite öğretim üyelerine "Moskof uşağı" diyordu. Konyalı yüksek öğrenim gençleri "Amerikan emperyalizmini tel'in" etme kararı aldılar ve yapacakları mitingi Valiliğe bildirdiler.

KONYA'DA TAHİR HOCA...

Konya, tutucu politikacıların eskiden beri halktan medet umduğu bir il merkezidir. Orada özellikle halkın din duyguları ile oynanıyor ve düznein 1961 Anayasasına hiç aldırış edilmeden, olduğu gibi kalmasını isteyen anlayışa destek sağlamanın hazırlıkları yapılıyordu. Bu yüzden Burdur'da görevli ünlü vaiz Tahir Büyükkörükçü, öğrenim durumu elverişli olmadığı halde, Müftülük göreviyle Konya'ya getirildi. Altında bir araba vardı, kendi kullanıyordu. Biraz yıpranmıştı. "Satın, yenisini alın" dediği gün hemen satılıp konforlusu alınıyordu. Konak gibi bir evi vardı. Yediği önünde, yemediği ardında, refah içinde bir "devlet memuru" idi. Camilerde verdiği vaazlara binlerce insan toplanıyor, hoparlörler sesini çarşıya, pazara yayıyordu. Yüzlerce teyp mikrofonu önüne diziliyor, gelemiyen köylü yurtdaşlar da bunlardan nasip alıyordu. Akıcı bir konuşması vardı, gençliğe, devrimcilere, Atatürkçülere verip veriştiriyor, din temellerine dayalı bir devlet biçiminin ideolojisini yayıyordu. Kimse ona dur demiyordu. Ona yan bakanlar horlanıyor, tehdit ediliyordu.

İstanbul'da ve öteki kentlerde çıkan gerici gazeteler de hep belli hedeflere vuruyordu. "Bu düznei değiştireceğiz" diyenlere, halkı uyaranlara, gençlere, öğretmenlere, içkili lokanta ve gazinolara, sol eser satan kitabevlerine, kendi dümen sularına girmeyen gazetelere, halkın oturup kalktığı parklara atıp tutuluyordu. Sadece bunlar değil, gezici hatiplerin sinemalarda arka arkaya verilmiş ve bütün yurda dinletilmiş konferansları da hesaba katılmalı...

TERTİPLERİN PLÂNLANIŞI...

Yüksek öğrenim gençliği "Amerikan emperyalizmini tel'in" mitingine kalkışınca, Tahir Hoca'nın kışkırttığı kimselerin örgütlendiği esnaf dernekleri, Milliyetçi Öğretmenler, Yeşilay, Ticaret ve Sanayi Odaları, Mücadele Birliği, Komünizmle Mücadele Derneği, geniş bir toplantı düzenliyorlar. Bu toplantıda, Hoca'nın direktifleri yönünde yapılacak kırım dökümün plânı saptanıyor. "Anadoluda Hamle" gazetesi gerekli yayını yapıyor. Bu gazete, muhayyelesini çalıştırıp TÖS ve TÖDMF'nin adlarını da karıştırıyor. 23 Temmuz günü Hükümet binası önünde büyük birikinti oluyor. Gençler durumu görüp tasarladıkları mitingden vazgeçiyorlar. Valiliğe giriş çıkışlarında kendilerine satışılıyor. Orada bırakmıyorlra, Hükümet binasının camına çerçevesine saldırıyorlar. Sonra İşçi Partisi il merkezini kırıp döküyorlar. Polis hareketsiz ve kayıtsız.

SAFLAR HALİNDE...

Önceden plânlandığı gibi, sol eser satan kitabevleri, bir bayanın işlettiği içkili Hayat Lokantası, Yeni Konya gazetesi sırayla yıkılıyor, cam çerçeve indiriliyor. Polis hareketsiz ve kayıtsız. "Öğretmenlere, öğretmenlere!" diye bağırıyor kalabalıktan bir kişi. Saflar halinde TÖS ve Dernek lokaline doğru yürünüyor. 1700 - 2000 kişi kadarlar. En önde 17 - 18 yaşındaki çıraklar, sonra işçiler, sonra esnaf ve gelenleri, Hacı Operatör Komünizmle Mücadele Derneği Başkanı v.b., yürüyorlar. Hafif bir karşı koyma ile genç çıraklar çekilecek gibi davranınca arkadan "Yürüyün bre!" diye bağırıyorlar.

POLİSİN TUTUMU...

Hükümet binası önündeki kalabalık öğleden sonra 3.30 da toplanmıştı. Öğretmenlere gelince 19.00 oluyor. İçerde 15 kadar öğretmen var. Hiç birşeyden haberleri yok. Onlar yoksul öğrenciler için kurs açmışlar, bitişikteki okulda kurcu çalıştırıyorlar. Yoruldukları zaman Lokale gelip çay kahve içiyorlar, dinleniyorlar, sonra evlerine... Saldırganlar hınçla ve hızla yürüyorlar. Bir kamyon asfalt parçası var yanları sıra. aBşlıyorlar taşlamaya. Levhaları indirip prçalıyorlar. Kapalı kapıları kırıp alt kaat, ikinci kata, üçüncü kata çıkıyorlar. Yirmi metre mesafede Merkez Polis Karakolu var. Fakat içerdeki polisler "emir almadıkları için" dışarı çıkmıyorlar. Hareketsiz ve kaytsız, seyrediyoratlıyor., ayağı kırılıyor. Cam çerçeve tamam olunca, yakınlar. Öğretmenler askeriyeye baş vuruyor. Onlar da emir almamışlar. Birbuçuk iki saat sürüyor yıkım. İçerideki arkadaşlar panik içinde. Tartaklanıyorlar Biri ikinci kattan daki Bomanti Lokantasına saldırıyorlar. Polis gene hareketsiz. İçerden direnenler oluyor. Direnenlerin elinde et, ekmek bıçağı var. Fazla sokulamıyorlra. Orduevinin, Lion Klübün, Torrance gazinosunun bulunduğu Aleattin tepesine yürüyorlar. İkinci Ordu Kumandanı diyor ki, "Orduevine hücum olmadı, olsaydı ellerini kırardım!" Askerler Orduevinin önünde nöbete geçiyorlar. Ama öteki yerler yıkılıyor. Lion Klüpte. masonlar toplanırmış. Konya'nın kardeş şehri adına açılan Torrance gazinosu yıkılıyor. Oradan Karayolları parkına geçiliyor. İşler sona ermek üzeredir. Polis ve asker hafif tertip harekete geçiyor. Gece yarıyı bulunca, sakinlerinin çoğunluğu öğretmen olan Selçukevler'e yürüyorlar. Öğretmenler önceden tedbir almış. Askerler de yolu tutmuş. Pek dal.p giremiyorlar gece yarısı mahalleye. Genelevlere gidiyorlar.

TEDBİRLER...

Ertesi gün olayları incelemeye gelen İçişleri Bakanı, Vilâyette yaptığı toplantıyı bitiriyor. Çeşitli kimselerle, bu arada saldırgan dernek temsilcileriyle görüşüyor. Basına da: "Halkın heyecanıdır. Solcuların tahrikleri yüzünden bu olaylar cereyan etmiştir!" diyor. Mevlâna'nın mezarını da ziyaret ettikten sonra Ankara'ya doğru ayrılıyor.

Savcılık işe el koymuştur. Bakanın ayrıldığı saatte, akşamüstü birkaç tutuklama oluyor. Tutuklananlar arasında elebaşı Şekerci Asım Sözbir, Hacı Operatör Ahmet Sait Uğurlu var. İçişleri Bakanı derhal geri dönüyor. Telsiz haberi almış. Şeker Fabrikasında ilgililerle bir toplantı yapıyor. Tedbir düşünüyorlar. Türkiye'de dürüst adliyeciler vardır, ne tedbir alacaklar? Tedbiri önceden almak lâzımdı...

BUNLAR TESADÜF DEĞİLDİR...

Konya'da düznlenen saldırı tesadüf eseri değildir. Sosyal olaylar tesadüflerle izah edilemez. Hedef olarak seçilen yerlerin biribiriyle ve Tahir Hccanın saçma mantığı içinde çok ilişkisi vardır. Öğretmenlerin plâna dahil edilmesi asla tesadüf değildir. Olayı haber alır almaz TÖS ve TÖDMF Genel Başkanı Fakir Baykurt, sendika avukatı Cemal Başbay ile birlikte Konya'ya hareket ediyor. Durumu görüyor. Bir çok temaslar yapıyor. Valiyle yaptığı görüşmede, idarenin ve polisin kayıtsızlığının sebebini soruyor. "Olaylar birden bastırdı, ne yapalım? Elimizde yeteri kadar polis yok ki!" diyor Vali. Öğretmenlerin lokali kırık dökük ve bütün arkadaşlar öğretmen olduklarına olacaklarına pişman bir ruh hali içindeler. İçişleri Bakanı gelmiş gitmiş uğramamış. Vali uğramamış. Yer demir, gök bakır. Kime ne diyeceklerini bilemiyorlar. Savcılığa ve mahkemeye gerekli başvurmalar yapılıyor. Zarar ziyan saptanıyor. Sanıklar bulunuyor, şikâyetçi olunuyor. Ancak, tâ baştan beri halkı, esnafı tahrik eden Tahir Hoca, memurdur, tutulacak yeri yok. Polis emir almamıştır. Valinin, vekilinin takdir hakkı vardır. Şimdi Savcılığın yaptığı inceleme bitmiş, olay mahkemeye gelmiştir. Bilinen sanıklar yargılanacaktır. Bilindiği halde bilinemiyenler ise belki bir başka mahkemeye, belki mahkeme-i kübraya kalacaktır.

ÇİLEKEŞ ÖĞRETMENLER...

Türkiye'nin en çilekeş insanları öğretmenlerimizdir. **Cumhuriyeti, Anayasayı öğretmek, yaymak onların omuzlarına yüklenmiştir. Halkın ve çocukların bilinçli olarak yetiştirilmesi onların sorumluluğundadır. Ama her yerde, her dönemde en çok onlar hırpalanmaktadır. Tahir Hocalar onlara saldırmakta, kışkırtılmış esnaf onlar üzerine yürütülmektedir. Onlar oturaklı değildir, ağırlıkları yoktur. Bakanlık onları tutmaz. Bakan, onların politika ile uğraştığını ve sapık ideoloji derneklerind etoplandıklarını söyler. Perişan bir halkın öğretmenidirler. Geri kalmışlığın büyük utancını onlar tıpkı gençler gibi bütün ağırlığıyla duyarlar. Yoksul allelerden çıkıp gelmişlerdir. Ana babaları, kardeşleri hâlâ o kahredici yoksulluğun pençesinde inlemektedir. Aldıkları geçimlerine yetmez. Öyleyken yoksul allelerinin binbir derdini de sırtlanmak zorundadırlar. Aralarına nifak sokmak isteyen tonla insan vardır: "Nenize sizin halkın uyarılması, ülkenin sömürülmesine engel olmak? Siz kademe kademe örgütlenin, maaşınızı artırmak için mücadele edin! Siz memursunuz. Sizden başka adam yok mu bunlarla uğraşacak?" derler. "Bakın doktorlara, bakın öteki memurlara, hiç sesleri çıkıyor mu?" derler. "Biz size lojman yaptıralım, susun!" derler. Halk mağarada, öğretmen lojmanda olacak!.. Aslında bu bir avutmacadır. Hangi parayla yaptıracaklar lojmanı? 10 liralık çocuk zammını vermek mesele oluyor. Mali yılın sonunda çoğu düyûna kalıyor.**

ÖĞRETMEN BÖN DEĞİLDİR...

Türk öğretmeni bütün olanları iyi anlamaktadır. Anlamayan yetişkinlerin, büyüklerin, çocuna da vaktiyle anlatmıştır ama, unutmuşlardır. Bu gereği duyduğu için şimdi de habire anlatmaktadır. Karnı tok, sırtı pek ülkelerin öğretmeni gibi, "Bana ne? Ben kendi öz çıkarıma bakarım, onunla uğraşırım!" diyemez o!

Örgütlerimiz (TÖS ve TÖDMF) baştan beri olayları inceledi ve gerekli tepkiyi gösterdi, uyarmalarını yaptı. Altıncı Deniz Filosunun gelişinden önce ve sonraki olayların yarattığı yüksek heyecan, karşımıza bambaşka tuzaklar çıkarmıştı. Yeni özel okul ve İmam - Hatiplerin hazırlığı yapılıyordu. Ders kitaplarının özel teşebbüs eliyle yeni baskıları yapılmış, tıpkı eski düzen üzere dağıtım ve satışları yapılacaktı. Adana ovasında binlerce dönüm pamuk Amerikan tarım ilâçları kullanılmak suretiyle kurutulmuştu. Tarım politikamıza uygun olmayan Sonora 64 buğdayı, aslında bir fiyasko olduğu halde, bu bol nişastalı ürün başarı diye yutturulmuştu. Zeytinyağı sanıkları salıverilmişti. Üzümlerimizin içine keçi kübresi katılmış, dış pazarlardaki sürüm olanakları kırılmıştı. Sağlık Bakanı ilâç fiyatlarını indirdim demiş, aksine yükseltmişti. Tarım ilâçlarından zehirlenip ölen üç ırgatın haberi dikkatleri bile çekmemişti. Halkımızın üreme gücünü sınırlamak, Türk nüfusunu uzun plânlar içinde kontrol altına almak için girişilen Nüfus Plânlama anketleri uygulamaya sokulmuş ve Türk halkının ekmeğine şeker karıştırılmıştı. Ekmeğin nişastası zaten şekere dönüştüğü için şeker eklemeye hiç hacet yokken, yeni bir oyunla Türk halkı biyolojik alanda da bir tuzağa düşürülüyordu. Buna karşılık halkın et olarak tüketmesi gereken hayvanlarımız, Rusya ve Ortadoğuya satılıyordu. Amacın da döviz açıklarımızı kapamak olduğu ileri sürülüyordu.

Bakan Öğretmen

(Baştarafı sayfa 1'de)

Ben, sapık ideoloji sahibi olan kuruluşların karşısındayım. Öğretmenler, ulusal konuları savunacaklarsa, tüm imkânlar hazırdır. Görevlerinden istifa edip karşımıza çıksınlar!"

Bakanın bu tutumunu bilmiyor muyuz? Öyleyse daha niçin gidip kendisiyle tartışıyoruz? "Dönmeyeceğiz!" diyor. Eh, yıkılıncaya kadar gitsin. Ama söylediklerini de cevapsız bırakacak değiliz. Ulusal konuları savunmak için politikaya atılmak şart değildir. Biz bu işi öğretmen olarak yürütmek zorundayız. Ulusal konuların savunulması sadece politikacılara bırakılamaz. Beraat ettiğimiz bir dâvanın bilirkişisi olan Prof. Uğur Alacakaptan'ın bu sayımızda yer alan raporunu ibretle okumasını öneriyoruz. Ayrıca Anayasayı, Atatürk'ün Milli Eğitim ve öğretmenlikle ilgili söylev ve demeçlerini de gözden geçirmesi faydalı olur. Gençlik karışmıyacak, öğretmen karışmıyacak, kanun emrettiği halde Milli Eğitim Şûrası altı yıldır toplanmıyacak, köhnemiş eğitim düzeni de Bakanın isteğine göre sürüp gidecek öyle mi? Yağma yok!

Politikacılarımızın çoğunluğu şimdi tatil yapıyor. Bu yüzden Ertem'in sözlerine Denizli Senatörü Hüseyin Atmaca'dan başka karşılık veren olmamıştır. Onu da belirtmeyi gerekli görüyoruz.

Konyada Gericiler Ayaklandı

(Baştarafı sayfa 1'de)

Konya'da "Amerikan emperyalizmini tel'in" mitingi yapmak isteyen yüksek öğrenim gençliğinin bu davranışını bahane eden gericiler, Vedat'ın öldüğü gün Konya Hükümet meydanında toplanarak bağırıp çağırmaya başlamışlardır. Türkiye İşçi Partisi İl Merkezini, "Bizim", "Yeni" ve "Güngör" kitabevlerini, "Yeni Konya" gazetesini, "Hayat" lokantasını, TÖS ve Dernek lokalini, Bomanti lokantasını, Torrance gazinosunu, Lion Klübünü, Karayolları parkını kırıp dökmüşlerdir. Olaylar sırasında ikinci kattan atlayan bir öğretmenimizin ayağı kırılmış ve kaldırıldığı hastanede ameliyat edilmiştir.

Gösteriler sırasında polisin kayıtsız kalması, olayın tertip olduğu şüphelerini kuvvetlendirmiştir. Tertipçiler Konya'da 19 Dernek yöneticisi ve Ankara'da bazı politikacılardır. Savcılık olaylara el koymuş, incelemeler yapılmış ve mahkemeler başlamış bulunmaktadır. On altısı tutuklu olmak üzere 48 sanık vardır.

Konya olaylarından sonra Yurtta hava daha da gerginleşmiş, gençliğin ve devrimci güçlerin tepkisi karşısında gericiler hızla toplanmaya, daha da tehdit edici bir tavır takınmaya başlamışlardır. Baş bakan, polisin tutumunu beğenen ve gençliğe karşı daha sert tedbirler alınmasını ileri süren bir demeç vermiştir.

Olayların Ankara'daki bölümünde, tutuklanan arkadaşları için Adliyeye gelenler arasından Atalay Savaş adlı bir öğrenci de, polisten kaçarken taşıta çarpmış, kaldırıldığı hastanede ölmüştür.

Milli Güvenlik Kurulu İstanbul'da Cumhurbaşkanı Sunay'ın başkanlığında bir toplantı yapmış, ama ne tedbirler alındığı kamuoyuna açıklanmamıştır. Başbakan, toplantının olağan toplantılardan biri olduğunu söylemiştir.

Olaylar dolayısiyle Konya'ya giden Genel Başkan Fakir Baykurt, öğretmenlerle ve ilgili makamlarla görüşmüş, avukatımız Cemal Başbay da durumu, TÖS ve Konya Öğretmenler Derneği adına, mahkemeye intikal ettirmiştir. Örgütlerimiz mahkemelerde "müdahil" ve "şikâyetçi" olarak yer alacaklardır.

Konya olaylarıyla ilgili geniş bir yorumu yayınlıyoruz:

Son Olayların

(Baştarafı sayfa 1'de)

edilenlerle demokrasiye yazık olacak. "Harbiye Silâh Başına" adlı kitabımı oku. Geçmişten ders al. Öğretmene yaptırılan saldırının gerçekte Atatürk'e karşı olduğunu biliyoruz. Tek kurtuluş yolu olan istifayı kullanmakta gecikme."

Cumhuriyet'te İlhan Selçuk, "Nerdesin Altıncı Filo?" adlı bir yazı yayınlamıştır. Yazının sonu şöyledir:

"Üssünle, askerinle, uzmanınla, kumpanyanla sen Anadoluya demir attıkta, Türklüğün kardeş kavgasını hazırla... Ve sonra da Vietnam'da olduğu gibi: "Biz Türkiye'de hürriyeti savunuyoruz.." diye konuş. Gel ve konuş... Çünkü Türk milletinin hürriyetini savunmak Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ten sonra Amerikaya ve sana kalmıştır. Alnımızın lekesi gibidir Boğaza düşürdüğün gölgen.. ve ölüm acısı gibidir ölen gencimizin elimize bulaşan kan lekesi...

Neredesin Altıncı Filo?

Hangi cehennemdesin?"

Nadir Nadi, "Diktaya yeşil ışık" adlı başyazısında şunları söylemiştir:

"Çağımızın büyük bir değişimin sancılarını çekmektedir. Yeni emperyalizm adı altında sömürü düzeni sarsıntı geçirmektedir. Kimi yerde kanlı savaşlar, kimi yerde politik kaynaşmalar olmakta, yeryüzü bir cadı kazanı gibi fıkır fıkır kaynamaktadır.

NATO'ya hayır demek yürürlükteki Anayasamızın vatandaşa ve gene yürürlükteki NATO Antlaşmasının üye devletlere tanıdığı bir haktır.

Bununla beraber Konya'daki olayın NATO ile uzaktan yakından bir ilişiği bulunduğunu sanmak yanlıştır. Konya ayaklanmasında NATO'ya karşı yapılması tasarlanan miting sadece bir vesile olmuştur. Ayaklanmayı hazırlayan ve kışkırtanların hedefi 27 Mayısı ve Atatürk Türkiyesini devirmektir."

Türkiye Milli Gençlik Teşkilâtı Genel Başkanı Kâzım Kolcuoğlu da basına verdiği yazılı demeçte şunları söylemiştir:

"Türk gençliği, daha doğrusu öğretmeni, işçisi ve köylüsüyle bütün Türk halkı emperyalistleri ve onun yerli ortaklarını Türkiye'den atmakta kararlıdır. Bu amaçla onbinler, Dolmabahçe'de, arkadaşımızın şehit düştüğü yerde, emperyalistlerin askerlerini bir daha karaya çıkartmamak için yemin etmişlerdir. Amerikan askerleri bir daha ancak Türk halkının cesetlerini çiğnedikten sonra topraklarımıza çıkabilirler. Yetkililer bu durumu göz önüne alarak, bir daha dostluk kisvesi altında emperyalistlerin silâhlı silâhsız temsilcilerini ülkemize çağırmasınlar."

Devrimci Eğitim Şûrası

(Baştarafı sayfa 1'de)

11 — Ülkemizin teknolojik açığını kapamak için eğitim kurumlarımızı nasıl düzenlemeli ve çalıştırmalıyız?

12 — Öğretmen yetiştirme, öğretmenin örgütlenmesi ve güvenliği.

Ayrıca, bu konular dışında kalan konulara ve önerilere de Şûra'da yer verilecektir. Konuların incelenmesinden anlaşılacağı gibi, Şûra, Atatürkçü ve devrimci bir nitelik ve bütünlük taşımaktadır.

Bu konuları işlemek üzere Doç. Dr. Mübeccel KIRAY, Tevfik ÇAVDAR, Talip APAYDIN, Doç. Dr. Çetin ÖZEK, Doç. Dr. Cavit Orhan TÜTENGİL, Doç. Dr. Osman Nuri KOÇTÜRK, Hürrem HARMAN, M. Ade mSOLAK, Doç Dr. Cevat GERAY, Prof. Fehmi YAVUZ, Şevket GEDİKOĞLU, Nejat ERDER, Doç. Dr. Mümtaz SOYSAL, Prof. Bahri SAVCI, Sabahattin EYÜBOĞLU, Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet VELİDEDEOĞLU, Muammer SUN, Dr. Atalay YÖRÜKOĞLU, Ceyhun Atıf KANSU, Selman ERDEM, Adil ÖZKUL, Nejat HELVACI, Kemâl SÜLKER,

Yurt dışından da Bertrand Russell, Jean Paul/Sartre çağırılmışlardır.

Şûra'ya verilen raporlar teksir edilerek komisyonlara dağıtılacaktır. Tartışmalardan sonra verilecek karar ve öneriler bastırılacak, ilgililere ve kamuoyuna sunulacaktır.

FAKİR BAYKURT
TÖS ve TÖDMF Genel Başkanı

—oOo—

Öğretmen Kıyımı Haberleri:

(Baştarafı sayfa 1'de)

Onun suçu(!) daha büyük. bölgesinde öğretmenlerin hakkını savunmak. Yolsuz işleri olan Milli Eğitim Müdürlünü ikaz etmek, durum gerektiği için kenidisiyle mahkemeleşmek. Ülkücü bir meslek ve yurt savaşçısı olan Veli Caner Kayseri'nin Yehyalı ilçesine sürülmüştür.

Zonguldak ilköğretim müfettişlerinden Selâhattin Yeşilbaş, gerici ve partizan eğitim yöneticilerine baş eğmediği ve ayrıca mesleki örgütlenmeyle ilgilendiği için Giresun'a sürüldü. Selâhattin Yeşilbaş savaşından dönecek kimseler değildir. Çalışmalarını venamuslu tutumunu sonuna kadar sürdürecektir.

Anamur Ortaokul öğretmeni ve TÖS Şube Başkanı Arif Şahin de Keban'a sürüldü. Şahin'in göze batması, tâ Anamur olayları gününden başlıyor. Hazırladıkları Atatürk Haftasını çevrenin büyükleri sakıncalı görmüşlerdi. Daha proğram uygulanmadan işe el okyup sekiz öğretmeni aylarca işlerinden ettiler. Son aylarda geçimsiz bir ortaokul müdürü Şahin'in sürülmesinde etkili oldu.

Kozan İstiklâl İlkokulu öğretmeni Osman Çapanoğlu, Müfettişle tartışma yaptığı için koğuşturmaya uğramış ve sonunda İskenderun Fevzi Çakmak ilkokulu öğretmenliğine sürülmüştür.

Yüzlerce üyemiz Eğitim Enstitüsünü bitirdiği halde ortaokul öğretmenliğine, müfettişliğe atanmıyorlar. Alaca'nın Sarı Süleyman köyü öğretmeni Celâl Durgun bunlardandır. Borçka'dan Behiç Aydın bunlardandır. Üyelerimizin hepsinin hukukunu korumak için Danıştaya başvurduk...

Kars lisesi öğretmeni iken 142/1 den koğuşturmaya uğrayan ve mahkemede beraat eden Şemsettin Özdemir açıktadır. İşine döndürülmesi gerekirken, Bakanlıktan 18.4. 1968den beri bir cevap gelmediği için konu Devlet Şûrasına götürülmüştür.

Ankara, Anıtları Koruma Kurumunda görevli üyemiz Hamdi Konur, isteği dışında, hiçbir haklı sebep gösterilmeden Karaman müzesine nakledilmiştir. Hamdi Konur yazıp çizen ve konuşan tecrübeli bir meslekdaşımızdır. Suçu da bu olsa gerek!..

Tire Erkek Sanat Enstitüsü öğretmeni Ali Dişbudak ve arkadaşları, okul müdürlüğünün yanlış bir yönetmelik anlayışıyla savaşıyorlar. Kendilerine aralıksız 24 saat ve karşılıksız nöbet yükleniyor. Bütün öteki konlar gibi bu da Danıştaya götürülmüştür. Gaziantep Kız Ortaokulu öğretmeni Abdullah Kurt ve arkadaşlarının durumu da gerekli belgeler tamamlanınca Danıştaya götürülecektir. Bu arkadaşlar AP il başkanının eşi olan okul müdüründen mesleki ölçülere sığmayan baskılar gördüler, sonunda nakledildiler.

Konya Ereğlisinden Zengen yatılı Okulu müdürü Mehmet Köse de açıktadır. Uğradığı haksızlığın ve kasıtlı şikâyetin belgelerini tamamladıktan sonra durumunu ele alacağız. Kenkisiyle yazışıyoruz.

Şevket Çölgeçen'in Esrarlı Ölümü

Kastamonu - Bozkurt ilçesinin Hamza köyü ilkokul öğretmeni Şevket Çölgeçen, 20 Mayıs 1968 günü deniz kıyısında ölü bulunmuştur. Babası Mehmet Çölgeçen'den 25 Temmuz günü bir mektup aldık. Şevket'in ölümüyle ilgili koğuşturmanın sonuç vermediğini bildiriyor. Bozkurt'ta TÖS'ün şubesi yok. Öğretmenler Derneği de tatmin edici ilgi göstermemiş. Şevket 22 yıllık öğretmendi. Dört çocukluydu.

Öğretmenlerimize bir daha hatırlatalım : Bulundukları yerlerde şube yoksa açmak için girişmiş göstersinler. Şube var da üye değillerse üye olsunlar. Böyle durumlarla TÖS üye olmayan öğretmenlerimiz için adli ve idari merciler önünde "taraf" olamıyor. Genede Şevket'in durumuyla ilgileniyoruz. Gerekli bilgileri topladıktan sonra harekete geçeceğiz. Şimdilik ailesine, babasına ve arkadaşlarına başsağlığı dileriz.

Jandarma Dayağı

Öğretmen kıyımına Paralel olarak Siverek kazası ve köylerinde üyelerimize karşı saldırılar artmıştır.

Sendikamız üyesi Fak köyü öğretmeni Ahmet Çetin ve eşi Fatma Çetin, Buçak jandarma Ast Subayı Arif Yeşilöz tarafından, önce halk içinde, çeşme başında, sonra evine baskın yapılarak dövülmüşlerdir. Ahmet Çetin ve eşi halen can ve mal güvenliğinden yoksun haldedir.

TÖS Genel Merkezi ilgililere birer tel çekerek, olayı protesto etmiştir.

NÜFUS PLÂNLAMASI

(Baştarafı sayfa 1'de)

tezi değiştirmez. Türkiye'yi ilerde zayıf duruma düşürmek amacına yönelmiş bir yabancı proje vardır. Bütünü itibariyle yabancı olan bir projenin, uygulama sırasında şu, ya da bu bölümü yerli elemanlarca yürütülebilir. Yerli elemanlarca yürütülen o küçük bölüm, yarın bütünü içine oturtulduğu zaman hangi amaca hizmet etmiş olur? Hacettepenin kendi bütçesinden finanse edilmiş olması da bu anlamda daha da sakıncalıdır. Kendi paramızla yabancıya hizmet olur. Üstelik Hacettepe bütçesinin ne kadarı yerli, ne kadarı yabancı, bilmiyoruz. Doğum kontrolünün gerekli olup olmadığını tartışmaya hacet yoktur. Türkiye nüfusu topraklarımız için çok değildir. Çok olsa bile kontrolden önce alınması gereken ciddi tedbirler vardır. Ana ve çocuk sağlığından eğitime, ekonomi ve istihdama kadar bir dizi tedbiri alıp çocuğu sadece aileye yük olmaktan kurtarmak devletin görevidir. Aydınlar, doğum kontrolünü savunacaklarına, görevini tam yapması için devlet üzerinde demokratik baskı kurmalıdırlar.

Bir noktayı daha belirtmek isteriz: Doğum kontrolü yanlısı olanlar, Genel Başkan F. Baykurt'un 12 Nisan 1959 tarihinde "Cumhuriyet" gazetesinde çıkan "Aşırı Çoğalma" adlı bir yazısını teksir edip dağıtarak, Baykurt'un o günkü görüşü ile bugünkü tutumu arasında çelişki olduğunu ileri sürmektedirler. Baykurt, dokuz yıl önceki yazısını asla inkâr etmez. Onun için "Efkâr Tepesi" adlı kitabına da almıştır. Hiçbir değişiklik yapmadan kitabın ikinci baskısına da koymuştur. 1959'da gördüğü bir yurt gerçeğini yansıtırken, emperyalizmin bugünkü kadar iyi bilinmeyen oyunları hesaba katılmamış olabilir. 1960'tan önce çok insan, bırakın emperyalizmin dışardan gelme oyunlarını, burnunun dibindeki yalın gerçekleri bile görmüyordu. Bugün de görmeyenler bulunduğu gibi. Vakti gelip gerçekler daha iyi belirince düşüncesini geliştirmek, gerekli tavrı takınmak insan için bir erdemdir. Aksi saplantı olur. Bir dâvanın aslını savunurken bu gibi aşınmış yollara başvurmanın faydası yoktur.

Söz konusu genelgenin belirttiği yönde gayret gösteren Şube ve Dernek yöneticisi arkadaşlara teşekkürler.

TÖS * Türkiye Öğretmenler Sendikası Yayın Organı * Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni Türkiye Öğretmenler Sendikası Genel Merkezi adına İ. Safa GÜNER * Teknik Sekreter: Murat ŞEN * Haberleşme adresi: Ihlamur sokak no. 10/6 - 7 Yenişehir - ANKARA * Fiatı: 25 Kuruş * Telefon: 17 49 27 * Abone şartı: Yıllığı 6 TL. * Abone ücreti, Ziraat Bankası Yenişehir Şubesi Ankara 2552/ numaralı hesaba yatırılır * TÖS, 20 bin adet basılmaktadır * İmzalı yazıların fikir sorumluluğu yazarlarına aittir * Gönderilen yazılar ba sılsın, basılmasın geri verilmez * Gazetemizin adı belirtilmeden yazı aktarılamaz * Gönderilecek yazıların birbuçuk sayfadan fazla olmaması önemle hatırlatılır.